

სახელთათ
უანუიანუილი

სიხეყლი
თხსყლიებანი
თხსჟიკაღ

2

სახელმწიფო გამომცემლობა
« სეგჟოთა სეჟიკოქელი »
თბილისი
1962

სახელთათ
უანუიანუილი

ჟიკაღ
II
სიხეყლი

2

სახელმწიფო გამომცემლობა
« სეგჟოთა სეჟიკოქელი »
თბილისი
1962

Ն Ե Ց Մ Ի

Լուսին 4 Երկրորդին

Զարմայրություն
3 Ե. պանդուխտ. 14-59" - ԼԵՆ

მოქმედი პირები

- ანზორ ჩერბივი
- მანსური
- ბალიღე
- 1-ლი } მებადურები
- მე-2 }
- ილია ივანოვი
- სერგეი პეტროვი
- ჩინელი
- მოხუცი ჩეჩენი
- ვალარა ინგუში
- ხადგურის უფროსი
- ინგლისელი
- კაპიტანი
- პატრულის უფროსი
- 1-ლი } ჯარისკაცები
- მე-2 }
- მირზა
- ღტოლვილები
- პარტიზანები, მუშები, მემანქანე და სხვები

მოქმელება პირველი

ზღვის სანაპირო, სადაც თავდება ქალაქის ნაწილი, ორი მებადური, პატრული და უფროსი.

(უფროსი და პატრულები ანოდან)

- 1-ლი მებადური — ჩუა ბალიბბურ?
- მე-2 მებადური — შეითანუნ კულბურ სარ ჩუარიო?
- 1-ლი ჯარისკაცი — შეჩერდით!
- უფროსი — ვინ ხარ?
- 1-ლი მებადური — ჩაეხარუ ბუჭუ! მშვიდობიანი მცხოვრები — მეთვეხები!
- მე-2 მებადური — ჰო, მართალია, ჩაეხარუ ბუჭუ! ჩვენ მებადურები ვართ. ანზორთან ვმუშაობთ.
- ჯარისკაცი — ხელები ზევით!
- ვიცნობთ რა ვაუბატონებიც ბრძანდებით!
- უფროსი — გაჩხრიკეთ!
- 1-ლი ჯარისკაცი — გადაცმულები დადიან!
- ხშირად ოქვენძსთანების ქურჭში „წითლები“ იმალებიან.
- მე-2 ჯარისკაცი — ეი, ყონაღ! არაფერი გაქვს?
- 1-ლი მებად. — რა უნდა მქონდეს?
- ბადე მაქვს!
- ჯარისკაცი — თუთუნს არ ეწევი, კარდაშ?
- 1-ლი — მებად. — აქვს ჩემ ამხანაგს!
- იუსუფ! თუთუნი უნდათ!
- მე-2 მებად. — თუთუნი? არა მაქვს, ვალლაპ!
- ჯარისკაცი — ამოიღე, თორემ... ჩიგაძალღე!
- 1-ლი მებად. — იუსუფ! მიეცი!
- მე-2 მებად. — თუთუნი ცოტა მაქვს... დუქანი შორს არის! ვალლაპ, ძალიან შორს არის და არც იშოვება.
- ჯარისკაცი — მოიტა, რაც გაქვს!
- მაშადი დონდუზ, შენ აქ რა გინდა?
- 1-ლი მებადური — თევზებს ვიჭერთ... ვყიდით ბაქოში, პეტროვსკაში. ყველგან სადაც მოგვიხდება. (პატრული გადის.)

მე-2 მეზადური — ყაჩაღლარ ხირიურდა ხირიუსა პაპიროსიამუ.
1-ლი მეზადური — ყაჩაღ თურან აზტბან, კვანტეი ხანალა ბურღეიბუნ.

მე-2 მეზადური — ორი მოწვევლა მქონდა ორი!
არ მეგონა, თუ აქაც პატრული გაივლიდა.
აბა ეს რა თავისუფლება არის?
ორი მოწვევლა მქონდა, ორი!

1-ლი მეზადური — წითლები გარეკეს...
თუთრები მოდიან...

ზღვისპირზე და რკინიგზაზე კაპიტნის ჯარია.
ჩენი ქალაქი მავათ აიკლეს...
ჩენი ანზორის სოფელი მავათ აიკლეს...
ჩენი ანზორის სოფელი მავათ გადაწვეს.

მე-2 მეზადური — ხომ გიოხარ, ავბარგოთ ეს ნავეები და მთაში წავიდეთ-მეთქი!

1-ლი მეზადური — მთაში კი გადარჩნენ?
თემები ყაზახებმა მიწათან გაასწორეს.
იმ დღეს რომ ცეცხლის ალი ჩანდა,
თურქვე ანზორის სოფელი იწვოდა.

მე-2 მეზადური — საწყალს ანზორ! იმისი სახლ-ჯარი?

1-ლი მეზადური — იმისი სახლ-ჯარი.

მე-2 მეზადური — პო, რად გაჩუმდი?

1-ლი მეზადური — რად გავჩუმდი? ძნელია სათქმელად!

მე-2 მეზადური — ვეე! ვიცე, ნუ შეტყვი!

1-ლი მეზადური — დასწყევლოს! ახმა მაინც სად დაიცარგა?

მე-2 მეზადური — ახმა ანზორთან იქნება!

1-ლი მეზადური — ჯერ იმას ვეტყვოდი — ის ადვილად მოაჩერ-
ხებდა.

მე-2 მეზადური — რას ეტყვოდი?

1-ლი მეზადური — ანზორის ამბავს... ის ყველაფერს იოლად
უცქერის.

დიდ მწუხარებასაც სიცილში ატარებს!

უთუოდ ქალაქში გაყვებოდა. ვალაპ, არ ვიცე როგორ უამბო,
საწყალი ანზორ, რომ გაიფეხს, ვალაპ, არ აპატიებს! ჯაერს
იყრის...

მე-2 მეზადური — ჩუმალი აქეთ მოდიან... აი, ეგ არის სისხლი-
ანი კაპიტანის დავიძალოთ, თორემ... (ნაწი ჩაძვრებთან).

1-ლი მეზადური — ვარანტუი ზიმიზ.

მე-2 მეზადური — ლოხვსა ხვანსარ!

კაპიტანი, წინ შესვლება მირზა

მირზა — ბატონო კაპიტან!

ეს მე ვარ, მირზა „ეფენდი“!

კაპიტანი — მირზა! შენ — აქ? რა ამბავია?

მირზა — ღენიკინის არმიიდან!

სასწრაფო დავალებით!

საქმე გართულდა. წითლები აღარ ხუმრობენ...

თქვენს საჯავშნო მატარებელზეა მთელი იმედი!

კაპიტანი — მე კი... სხვა გეგმებს ვაწყობდი... მაგრამ არაფერია!
ჯერ მაგრად ვართ შეც და ჩემი ჯავშნოც.

მირზა — ინებეთ დავალება. (ბარათს აწვდის. კაპიტანი ნერვიულად მანის
და კითხვობს.)

შეც, თქვენო უმაღლესობავ, შტაბის დადგენილებით თქვენს
თანამშემედ დამნიშნეს! თქვენ თვითონ თბოულობდით ერთ-
გულს და გაბედულს!

კაპიტანი — სასიამოვნოა.

მირზა — დღეს მთელი დღე დაგეგმვლით... ვიყავ ჯავშნიან მატარებელზე... ბატონო კაპიტანი! შემანქანეს კარგად იცნობთ?

კაპიტანი — კარგად!

მირზა — მის თანამშემწეა?

კაპიტანი — როგორც ყველა, ისიც ვითომ რევოლუციონერიც.
„ფრაზებს“ ისერის! მაგრამ თავში არაფერი უყრია...

მის გვერდით სხვა დარაჯებიც დგანან... ვერაფერს გაბედავს.

მირზა — მართალია, ბატონო კაპიტან, დღეს თითქმის ყველა ბო-
დავს...

საერთო სენია. მაგრამ მე ეჭვიანი ვარ და, ჯობდა, სხვა ავე-
ყვანათ...

კაპიტანი — სხვა? არაფერია. ვერაფერს გაბედავს...

ვინ იცის, სხვა უარესიც გამოდგეს. ალბათ იცით შტაბის გეგმა.

მირზა — დიხს! უსიკვდილოდ სამ დღეში უნდა აიღოთ პე-
ტროვისკი!

რადგან წითლები მავრდებიან... თავს გაეიდნენ...

სურსათს არ ანებებენ...

გზა მოჭრილია...

კაპიტანი — ჯავშნიან მატარებელით უფრო რთული ოპერაციე-
ბის მოხდენა შემოძლიან!

იქნებ პგონიათ, მეც სხვა გენერლებივით ევროპაში გავიქცევი?
 აბა, რუსეთი უნდა ვიხანა!

მირზა — ამის გარდა, ამ რაიონში შეუძლებელია ინგუზი და ჩეჩენი პარტიზანები... მათ, თურმე, რუსთა კომუნისტები ზელ-მძღვანელობენ!

კაპიტანი — ვიცო!

ეგ ჩემმა ცოლია ძმამ მოახრას!

გველას მტვრად ვაქცევ!

მირზა — ნუთუ კაპიტანი?

კაპიტანი — რას, რა გიკვირს?

მირზა — ნუთუ, ბატონო კაპიტანი, ცოლი შეართეთ?

კაპიტანი — შერე, რა არის აქ საკვირველი? იქნება ვგონია, აღარ შენეჭლას? თა' თა' ციც! არ გაბედო! ჩვენ ის ამხანაგება აღარ ვართ, რაც ვიყავით! შენ ჰემო თანამეგობარ ხარ.

მირზა — ეინ ოხერი იფიქრებს შავს, მე შხოდოდ მიხაროიან... მინდა მოგილოცოთ...

კაპიტანი — მირზა-ეფენდი! იცო, რა მიხარა ამას წინად მკითხავმა?

რასაც მოაწადინებ და ხელი მივიწვდება. თუ არ შეასრულე-შემდეგ გვიანდა იქნებაო.

გესმის?

მე მინდა უფრო მეტი!

უფრო მეტი, კიდრე რომელიმე გაქცეულ დიდ მთავარს! რუსეთის ბედი თათქო მხრებზე მაწვება, მაწუხებს, მაწუხებს. ჩემი ჯავშნიანი მატარებელი მომხმეგებს სახელს და დიდებას (წასვლას აპირებს.)

მირზა — ნება მიბოძეო, მეც ოქვენთან ერთად...

კაპიტანი — არა! შენ წადი და ერთი ორი გირგანქა ტუბილეული იყიდე...

დავიპირდი ჩემს დანიშნულს...

გარის...

მირზა — გარის?

მხოლოდ დანაშნული გყავთ?

მაშ ჯერ ქორწილი არ გადაგიხდით?

კაპიტანი — კმარა დაკითხვა. გავიწყდება, რომ...

მირზა — მესმის!.. (კაპიტანი გადის. მირზა იღებს ვაყოლებს.)

უცნაურია კაცია! (მოტრიალდება წასასვლელად; აწივს და ახმა შეეფეება)

ახმა — ხამილა ბურღიბურ.

ანზორ — შაითანუნ კელბუნ სარ ჩუარო.

ახმა! მირზა საიდან?

ახმა — მცანა ცუთა ხვარე ბეალილა ბურტიე.

ანზორ — ვარანტუი ზინიხ ლოხესა ხვანსარ.

მირზა — გამარჯობა ანზორ.

ანზორ — ჰეი, რა ბრჭყეილა ეპოლატები დაუეგრებით...

ახმა — აღბათ, ძალიან ერთგული იქნები!

მირზა — მაში „ჩინი“ მომცეს!

ახმა — და ეგ „ჩინი“ თვალში ხსარი.

მირზა — შენ ჰეი!

ახმა — ზოდში. ციგოუ ყოოჩინა.

მირზა — ანზორ! ასე ნუღარაინ მომეპყრობა, როგორც ერთ ღროს.

ანზორ — გეტყობა, ახლა „დიდი კაცი“ გამზადარხარ!

ახმა — ამ ჯოხს რაც გონდა ჩააცი, ჯოხი — ჯოხია!

მირზა — მაგ ჯოხს ზურგზე დაგამტერე!

ახმა — როგორ შეძლებია, ძველი ნაცნობი უნდა შეიბრალო.

მეორეც, ეს ჯოხი უბრალო არ გეგონოს. ერთი პოლიკაინი და ორი პრაპორიკი მიხეგვა.

მირზა — ახმა! ენა დამოკლე, თორემ...

ანზორ — კარგი! ჩვენს აულში რა ამბავია!..

რას იტყვი იქაურს?

მირზა — მე პირდაპირ არმიიდან მოვდივარ!

ანზორ — მერე როგორ გამოგიშვებს?

მირზა — ატომობილით!

ახმა — საკვირველია, რომ ატომობილი განდეს!

მირზა — ანზორ! გააჩუმე, თორემ...

ანზორ — გაჩუმდი ახმა!

ახმა — მე გავჩუმდე და მაგან ილაპარაკოს? განა იმდენი რა მოუ-მიატა ეპოლატებმა?

მირზა — ახმა! მაგ დაცინვასთვის...

ანზორ — კმარა, ნუ ჯავრობ!

ახმა, ერთი მეზობელი მყავდა, ჩემსავით გლუზა. მამა რომ მოუყვდა, გადაეკარგა. ომი რომ დაიწყო, თურმე, „დენიკა-კად“ წააყვანეს. ახლა კი აფიცერია და ამისათვის „პავლენებს“ ატარებს. (ახმა იცინის.) შენ, აღბათ, პორუჩიკი იქნები!

მირზა — პორუჩიკი? დენიკი... (სიცოლი.) შენ იცი... ანზორ! მე მხოლოდ ამ სალაზანას ვაპატიე რადგან არ ღირს მაგათან... (ხმის აწევით) რას პორუჩიკი უფრო მეტი! მირზა-ეფენდი!

ანზორ — თბო, ეფენდიც?
 ახმა — ეგ საიღამ? ენვერ ფაშამ ხომ არ გაბოძა?
 მირზა — ინგლისელნა, ლენიკინის შტაბში.
 ანზორ — თბო, ლენიკინამდე მიიღწიე?
 მე კი შეგონა, ჩვენ სოფელს ვერ გასცილდებოდი!
 მირზა — რაო?
 ანზორ — არა, ნუ ნიჭყრები! მეც ანას იტით ეფენდის დაგვიანებ.
 ახმა — მირზა-ეფენდი სალამ ალეიქ!
 რა თანამედრობაზე ხარ დანიშნული?
 ანზორ — ეს უფრო ცხენოსანში გამოდგებოდა!
 ახმა — ვახსოვს, დღისტანში ცხენი რომ მოიპარე...
 მირზა — ანზორ! გააჩემე, თორემ...
 ანზორ — დაბადებიდანვე ცხენი უყვარდა.
 ახმა — შენაწვის თავი კი არ აქონდა.
 გახსოვს, კალოზე ანზორმა რომ ყური ავიწია...
 მირზა — მთავს ვის უბედავ?
 ანზორ — ეივ, ჩემო მირზა! შენთვის ყვირილიც კი ვერ უსწავლი-
 ბიათ!
 ახმა — ჩვენი დიდუფრაც ყვირის და ეუბრო აზრიანად, როცა მო-
 შივს!
 მირზა — მე შენ გაჩვენებ...
 ანზორ — წადი, წადი მირზა...
 შენ რომ ფული გპართებს, უნდა მეთხოვნა, მაგრამ ღრთ არა
 გაქვს...
 ახმა — ახლა დიდი კაცი ხარ, ეფენდი! იქნებ ძველი ვიღები ვადა-
 ძხალო!
 მირზა — მე თქვენ გიჩვენებთ! ანზორ! მიფრთხილდი!
 ანზორ — მე?
 ახმა — ჰო, შენი ანზორ, უფრთხილდი, კიდევ არ შემოგველახოს!
 მირზა — იცო, რა ღღეს დაგაყენებ?
 ახმა — მაც მუჭარით შენი ბლარტები შეაშინე!
 შენ ხომ არ იცინდა ეგ აბულატები...
 ანზორ — გაჩერდა ახმა! მირზა, რატომ ინებე საეთი მუჭარა, ვა-
 თომ რა გეწყინა?
 ახმა — ის, რომ ვალი გაახსენეთ!
 ის, რომ მამაშენს ფულები დასტყუა...
 მირზა — ეგ სარუფა, მაგრამ შენზე კი რომ ამბობენ...
 ანზორ — რას ამბობენ?

მირზა — ვილაკ რუს კომუნისტებს დასდევსო...
 პარტიზანებს მფარველობსო... იცო, რა ღღე დაგადგება?
 ანზორ — კიდევ? კიდევ?
 მირზა — იცო, რა ღღეს დაგაყენებ?
 ახმა — ყურენზე ხანვი არ დაგვაჭრა!
 ანზორ — რა ღღე უნდა დამაყენო?
 შენ მაგის ძალა არ შეგწევს!
 ხმალი ჰკოდა, ეთომც ვაგკაცია და ვერაფერი გაუბუდია!
 მირზა — შენთვისაც მოვიცილი... (შეიძინა ნატოსი პეტროვი).
 რატომ ვაზარმაში არა ხარ? დამით რას დაუბტები?
 შენ უფროსს მოახსენე თოფქვეშ...
 მე თქვენ გიჩვენებთ! (გაღის.)

პეტროვი და ანზორ

ანზორ — პეტროვი! განარჯობა!
 პეტროვი — ანზორ! შენ დავეძებდი... მინდოდა მენახე...
 მეგონა, აქ არ დამიხვდებოდი.
 ანზორ — რა საქმე გქონდა?
 რამდენი ხანია, აქ ვარ! თევზის რთველია.
 ეხ, ეს მეთევზეობა ჩვენი ხელობა არ არის და მამაჩემიც აკო
 მიშლიდა, მაგრამ თუ აქაურობას არ ვებატრონე, პლასტუნება
 მოაქვთ...
 ერთი გამეყიდა და მერე ჰაიდა შინისაკენ!
 ახმა — ალბათ, ჩემსუდაც მეზობლია გოგონებს თვალი რჩებათ!
 პეტროვი — მამ სახლში არ ყოფილხარ?
 ანზორ — კვირაზე მეტია!
 პეტროვი — ანზორ! ვერ არის კარგი ინავი...
 ანზორ — შენ ხომ კაცს გუნება უხდა გაუფიქრო...
 ახმა — კარგი თქვი, თორემ ავი ბევრია ქვეყანაზე!
 ანზორ — ნამეტნავად გლეხი სულ წვალებამია.
 ახმა — თუ ძმა ხარ, შუხლი გაახსენ... ერთი გაიციინე.
 ანზორ — რა დაგეშართა?
 ახმა — გულიდან დარდი გადაივდებ — რა ჩვენი საქმეა დარდი!
 ანზორ — პეტროვი! აი, მე ხომ უსწავლედი კაცი ვარ, ვებრძვი
 ცხოვრებას და გელწი ვლიდინებ! ამის გამო მეუბნებოდა კარგად
 მინყაეს... თვალიც კარგად მყავს! ცოლა, ორი შვილი — მანსურ
 და აბრაჰიმ... თრევს ბაბუამ დაარწვა სახელი...
 მანსურ უფროსია!
 ერთი ცხრას, მეორე შეიღის...

ახმა — მისი! მე იმით ვენაცვალე!
 მამაზე ძლიერ ახმა უყვარს, რადგან ახმა ქალაქიდან ზიზიებს
 მიუტანს ხოლმე!

პეტროვი — ვაცნობ შენს ოჯახს!

ანზორ — წასვლა, მისვლა, ნაბირო, მწყემსი...
 მოდი შენ და უსწავლელი გაუძღვეს ამდენ საქმეს!
 მერე ასეთ არეულ დროებაში...

ახმა — ნასწავლი უფრო ვერ გაუძღვება.
 იმათ ყვეთელი სისხლი აქვთი უნდილი...

პეტროვი — მართალია ანზორ... მინდა შეგატყობინო...
 ანზორ — არ მოგისმენ.

პეტროვი — თქვენს თემში აჯანყება ყოფილა...
 პლასტუნები გაგზავნეს...
 ანზორ — რას აჯანყებს! ტყუილია!

ახმა — ჩემს იქ ყოფნის დროს მილიციონერთან კინკლაობა მოე-
 ვიდათ... მარტო ერთს წაუხვეს...

ანზორ — პეტროვ, ბოლშაკ ნუ ამიშლა...
 გაახსენე ვე შუბლი!
 აქა ამბობდი, კომუნისტმა ღარდი არ იცისო!

პეტროვი — ანზორ! უნდა გაოხრა...
 ანზორ — არ მოგისმენ!
 რა ძალა გაქვს, ილაპარაკო?

ახმა — თუ ძმა ხარ, დაიშმალი!
 ომში ნამყოფებმა ბევრი ლაპარაკი იცით!

პეტროვი — ახმა! შენ არ იცი.
 ანზორ! ძმა მომივლეს!

ანზორ — ძმა?... ფუი დალაბეროს!

ახმა — ალაპნა დაამკვიდროს...
 ანზორ — მამ ქალაქში კიდევ აჯანყება დაეწყებათ?

პეტროვი — ქალაქშიაც და თემებშიაც.
 ანზორ — კიდევ დამარცხდებიან! ქალაქში ძნელია ბრძოლა!

პეტროვი — ზოგიერთი რუსი-ანხანაგი ქალაქიდან გამოქცეულა...
 ჩვენი თავმჯდომარე — ილია ივანოვიც! შესაპრობად დას-
 დევნა...
 იქნებ შენ შეიფარო.

ანზორ — პეტროვ! თქვენს ომში ვერ ჩავერევი ვერც ვისმეს შე-
 ვაფარებს! (სიჩუმე პაუზა)
 თუ ჩემს ბინასთან შემთხვევით ვინმე გაივლის, შევიბრალებ,
 პურს ვაჭმევ... ხომ გესმის?

პეტროვი — კარგი! კარგი! ვიცი, რასაც შეუძნებია!
 ახმა — ჩემიც ყოველი იმედი გქონდეს... შევინახავ...
 არ ვაეცემ. (მეტროვი გადის).

ანზორ და მებადურები

ახმა — სწყურა პეტროვი
 მებადურები — ანზორ
 ანზორ — გან ხართ?
 ახმა — ამ ვირახნებს ვერ ხედავ?
 ანზორ — მანდ რა აყუყუბა? თბროლში რად იმალეხით?
 1-ლი მებადური — შენ გეძებდი, ანზორ!
 ანზორ — და მერე თბროლში შეძებდი?
 მებ-2 მებადური — არა! აქ პატროლს დავეძაღვით!
 გიბეში თამბაქო მქონდა, წაიღეს!
 ანზორ — პატროლს?
 1-ლი მებადური — ანზორ! გაძნელდა ცხოვრება! კაცს ვუღო
 უტირას...
 ახმა — გული კი არა დგებია, სხლე შენ მომეც წიწყს!
 მებ-2 მებადური — (მბრუნს) მე ხომ ვეუბნებოდი, ანხანას არ
 უცოდინებამეთქი, თორემ უბედურებაზე მოვიდოდა.
 ანზორ — რას უბედურება? რას ბოდავ?
 თახი უღას წინათ ქალაქში თქვენ თვითონ არ გამოიმაცადეთ?
 1-ლი მებადური — (სიჩუმე) აი ხომ ვითხარ, როცა დაბრუნდებ-
 ზა, მაშინ...
 ახმა — თქვენ ვე, თახის თავებო, თქვით და გაათავეთ.
 მებ-2 მებადური — რაყი ასეა, გეტყვით პირდაპირ.
 ახმა — აბა, ვცადე და უცელა თქვი!
 ჩქარა, შე დამღვირო!

მებ-2 მებადური — დაღა უბედურება მოხდა...
 ხალხმა გამოძვხვენა...
 ჩოხბრეს! წადი, ანზორ ნახე, ომია საქარო!

ახმა — გან! მერე, მერე? კიდევ რა დაგაბარეს?
 ანზორ — თემი ტყუილად არ შეგაჭუბებდათ! ჩანს, მართლა გა-
 კისვება იქნება!

ორივენი — დადი ვაჭირებია!

ახმა — (აჯარბს!) „დადი ვაჭირებია, აბა რას იწონის? რა სიგბრძე
 აქვს? რა აიფანე? თქვი, რა ენა ჩაგვიარდა?
 1-ლი მებადური — ჩვენს საწყისს პლასტუნები შემოესივნენ...

ანზორ — პლასტუნები? კიდევ აწიოყებენ?

ახმა — ცუდი ამბავია, ჩვენი ბიჭები რა გუნებაზე არიან?

მე-2 მეზადური — ბიჭები? ვინც გაუმკლავდა — აღარ არიან... ვინც გადაარჩა — გაიხიზნენ.

ანზორ — ძველი შურისძიებაა! ზამიჩემის ღროს ხუთმეტრი სოფელი აყარეს, მიწებში თვითონ ჩადგინა...

1-ლი მეზადური — დღეს უარესა ხდება!

ანზორ — უარესია?

1-ლი მეზადური — ტყვიამურქვევები დადგეს... საღამოთი, სამუშაოდან რომ გბრუნდებოდით, დიდს და პატარას დაუშინეს...

ანზორ — დიდს და პატარას?

ახმა — იუსუფ: ჰა? რაო? როგორ თუ დაუშინეს?

მე-2 მეზადური — პატარასაც!

ანზორ — (ანთებულო, შემკათილო, თავარდაცემული) პატარასაც? ოხ, იბრაჰიმ, ჩნარა მითხარ, ჩემი რომელი ბეწვი?

1-ლი მეზადური — შენს საბძელ-კალოს ცეცხლი ედებოდა...

ანზორ — ცოლ-შვილი?

1-ლი მეზადური — ცეცხლის ალი გუფუხებდა, თითქოს მის-თქვამდა, ბეღელსაც მოედო. ქარს დამწვარ ხორბლის სუნი მოაქონდა.

ანზორ — ცოლ-შვილი?

ახმა — შაითანი ჩქარა!

1-ლი მეზადური — კალოზე რომ მიყვებით, ერთი პეზობელი შენს ცოლს დასტიროდა...

ახმა — ჩემს ძალოს? ბისკონას!

ანზორ — შვილები გადაარჩინენ?

1-ლი მეზადური — დედას გულში ჩაეკრა დაბოცილები...

ანზორ — ალაპ! (ღმუილი აღმოსდება) დედასთან ერთად ორივე! დიდიც! პატარაც!

ახმა — მანსურ, იბრაჰიმ!

ანზორ — ოხ! შეილებო! (გადაღმის ფეხს, წაბრავდება).

ორივენი — გახზნული ხალხი შენ გელოდება...

• ანზორ — ებედურად ანზორს შენ კი... ბავშვებისთვის ფეხსაცმელი უნდა... იამანი ანზორ!

(გემოდან ს. პეტროვი და ა. ივანოვი)

პეტროვი — ახ გაგიცნობ!

მთავიაც და ბარშიაც დიდი გავლენა აქვს! პირდაპირი, პატიოსანია!

ანზორ — მანსურ! იბრაჰიმ... ჩემო შეილებო. რატომ თქვენს გვერდით არ ვიყავ!

ილია — თითქოს ჩვენ გვამწერს და ვერ კი გვამჩნევს.

ანზორ — დამწვარი სუნი ჩემი ბავშვების... ვალლაპ!

ილია — ანზორ, შენზე ბევრი კარგი გავფიგია.

ანზორ — რა გავფიგით? რომ დამწვარი გემის სუნი ქარს მოქანდა? რომ დედა დაბოცილ ბავშვებს დასტიროდა, არ შეიბრალებს და ისიც ზედ დააკლეს? ვალაპ!

პეტროვი — ესენი წავიდნენ, საქმე ვცაქვს შენთან!

ანზორ — სად უნდა წავიდნენ? არსადაც არ წავლენ. ახლა მით უფრო მჭირდებათ. პეტროვი! სადღა შევიფარებ შენს ამხანაგებს? ცეცხლმა გადასწვა!

ტყვიამ დახოცა. იამანი შაითანი!

პეტროვი — ვიცით, მიტომ გვინდა მოგვლაპარაკოთ!

ანზორ — შენ იცოდი, და არ მითხარ?

პეტროვი — აი, გეტყვის ამხანაგი, რაც საჭიროა!...

ილია — მერქარება და ცოტაოდენ შეუძლოდაც ვარ... დაჭრილი ვარ.

ანზორ — უნდა წახვიდე? არა, ჩემთან იყავ... აღარ დაგინდობ.

ილია — მოკლულ და გულახდილად გეტყვი, ანზორ! შე ვარ რევოლუციური კომიტეტის თავმჯდომარე ილია ივანოვი.

ანზორ — შენ ჩემი ძმა ხარ, თუ შირჩვე შურისძიებას, თუ შირჩვე. ჩემი ბავშვების მელელებს საშაგიერო მიუღებლო, უკან არ დაკინებე, რსთვასდა იცოცხლოს ანზორ ჩერბიყმა?

ილია — თავმჯდომარე ვარ იმ ორგანიზაციისა, რომელიც ქალაქში აჯანყებას ხელმძღვანელობდა, რომ გენერლების და ინგლისელების ხელისუფლება დაგვენხო. ეს იყო მესამე აჯანყება!

პეტროვი — ცოტა დაბლა... მე დავზვევარებ.

ილია — ეს იყო მესამე უშედეგო. მრავალი ამხანაგი დაგვეღუპა. დაჭრილი რევკოშის წევრი თავის ამხანაგს, სოციალისტს, ქალაქის თავს, — შეეფარა, მან კი გასცა. ახლაც ბევრი საჭი-

როგორ, სადმე თავი შეაფაროს. ეს მხოლოდ დრთებით...
ამ ახლა მომთვალში საქმე სხვანაირად წეტრიალდება.
რომ მოახდინო რევოლუცია. და დაამარცხო სალხის მტრები
არ არის ადვილი საქმე... არა.

ანზორი ამისათვის ბევრი რამ უნდა იცოდეს!
ამას გარდა, საჭიროა როგორც წარსულის და აწმყოს, ისე
სიკვდილისადმი სისულელიც!

აი, შენ, ანზორ, პატივცემული და სახელოვანი ყოფილხარ!
დადი გაყლენა გქონია, არა მარტო შენ ბალში, მეწობელ
ხალხშიაც. ყველგან გიყნობენ. და რომ შენმა შტრასსიებამ
ნაყოფი გამოიღოს, უნდა გქონდეს ახრი და გეგმა... იდეა...
გესმის, იდეა.

ამისთვის შენთან უნდა იყოს იდეური ხელმძღვანელი, ეს
მხოლოდ კავშირის დასაწყისად... აქ ჩვენთან ქალაქში...

მე ესტოვებ შენს მეგობარ პეტროვს...
პაპიროსი ყოყულოვის სახლში მივიწყედება. (დაბეჯითებით). ან-
ზორი ამის პირობას გაძლევ და გვისრულობ კიდევ, რომ ქა-
ლაქი მხარს დაგვიჭერა, თუ თქვენი სოფლები გამოილაშქრე-
ბენ. მანამდე ნე ისევ ქალაქში დავბრუნდები!

ანზორ — ქალაქში? მარტო?

ალია — ეს ამხანაგი იყოს თქვენთან! მთავს თქვენ კარგად იცნობთ
და ენდობთ კიდევ! (ჩიბში ხელს ჩაიყოფს და რევოლუცის ამოი-
ღებს). პორტსიგარის ნაცვლად რევოლუცერი წამოაშიღია!

ახლა შენ იცი შენ შეგიძლია ხალხს თავიუფლება მოუპოვო!
გესმის, თავისუფლება!

მაილე როგორც მანდატი (რევოლუცის გადარცემა. ვაღის)

ანზორ — თავისუფლება. ჭყულთარსარი გადაწყდა!
იბრაჰიმ, დაწვიო ეგ ბადე! წადით მთებში! მთა უნდა დაიძრას!

ლთარით, ანზორი ჩერბიყმა ოში გამოაცხადა!

პეტროვ, შენ ძნა მოგაკლეს, მე მთლად ოჯახი ამომიწვევითეს.

გუანანუზანა ენთი ყამლესუნნა!

1-ლი მე მადური — ვარატიუი ხამან ლოხვსახვანსარ.

მე-2 მე მადური — ქარჭი, ქაჭირ, ქარჭიუ...

ახმა — ხანანუ ლახსუნუ, ბუჰანსუ. (დაშვებითან)

მოკვლევა მეორე

(შეწინებულა ანთ-იქიდან გამოდის.)

დედაკაცი მანტოში — რატომ არ იძვრის გავმანო?

იქნებ პარტიზანებია...

სადგურის უფროსი — არ ვიცი — არაფერი არ ვიცი...

მისწავლებელი — ბატონებო! როგორ შეიძლება? სიმშვიდე

უნდა დაიცვათ! სულის წონასწორობა არ უნდა დაირღვეს!

დედაბერი — მოიმიინეთ! სუნი არ გცემთ? არაფერს გრძნობთ?

სადმე ანზორი ცეცხლს წაუკიდებდა.

მოხუცი დედაკაცი — მე ხომ გეუბნებოდით, პარტიზანები

შეგვბყრობენ და ამოგუბოცავენ-მეთქი!

ისინი ჩვენისთანებს არ ინდობენ! არ სჯობია ისევ აქ დავრჩეთ?

დედაბერი — როგორ თუ დავრჩეთ, თქვენ გესმით რას ამბობთ,

იციოთ რას ლაპარაკობთ?

დედაკაცი მანტოში — ირგვლივ პარტიზანებია, ანზორი

იერიზით მოდის!

მისწავლებელი — თუ დედაკაცი იტყვის, დამტყიცება — აღარ

ჭირდება! მოაჭორებენ, ზღაპრს იტყვიან. უკვე დამტყიცებუ-

ლია, როგორც ორჯერ-ორი!

გაიგეთ!

ანზორი არ არსებობს!

აბსტრაქცია! ტრანსცენდენტალური წარმოდგენა!

დედაბერი — აბსტრაქცია თქვენ თითონა ხართ, მე დანამდვი-

ლებით გავიგე. რომ გეზინ ანზორს ორასა კაცისათვის ყელი

გამოუჭრია.

მოხუცი — იმ ორასში ქალებიც ცრიავენ?

დედაკაცი მანტოში — აი, აი, სადგურის უფროსიც. ხომ არ

იციო, ანზორს ახლა!

სადგურის უფროსი — არ ვიცი, არაფერი არ ვიცი.

ლტოლვილები — პარტიზანები! ანზორი!

რა გვეშველება!

მირზა — (შეუხერხის იმიჯდება) ეი, სდევ, რას მიქარავთ?

კაპიტანი მიგვიძღვის... (მისდევს.)

დედაკაცი მანტოში — ხედავთ, ჯავშანო ვერ კიდევ არ იძვრის! როდის წავა, არც ის ვიცით!

კაპიტანი და მირზა

კაპიტანი — ამ ნახევარ საათის წინათ განკარგულება გავეცე. მტარებელი დაძრულიყო... რად გვაჩერებენ?

მირზა — პეტროვსკი არ გეიპასუხებს.

კაპიტანი — ა! როგორ!

მირზა — დასაწვერად პლასტუნები გავგზავნე. ამბავი მოიტანეს: მავთულია ხაზი გადაჭრალიაო. სანამ შეაკეთებენ, მე ვფიქრობ, პარტიზანება...

კაპიტანი — ყველგან პარტიზანები გელანდება!

მირზა — კი არ მელანდება... ასეა! ანზორი ჩვენებს მუსსს ავლებს! ო, არ ვიცოდი, თორემ ხელში მყავდა...

კაპიტანი — მირზა! რემონტისთვის ბუშენის ჯგუფი შეადგინე! თუ ლიანდაგი აურილია, სასწრაფოდ შეაკეთონ...

მირზა — მესმას ინებეთ კორესპონდენციას!

კაპიტანი — ჰო! ასე! წყალი ააღებინე!

ბლომად ნახშირი!

მარდადი! სასწრაფოდ!

ხაზზე გლეხები ხომ არ შეუმჩნევიათ?

მირზა — გლეხებს მტრული განწყობილება აქვთ.

კაპიტანი — გასა მე განწყობილებას გეკითხები? განწყობილებას შენ ვქმნი.

პეტროვსკას შეატყობინე... სასწრაფოდ! მოდის ჯავშანო საშველად! იხსნის რუბანს და მის მონარჩიას...

მირზა — ბატონო კაპიტან! პლასტუნები შეკითხებიან: ხიდის დასაცავად ხომ არ წავიდეთ!

კაპიტანი — რად გეკითხებიან, როცა მათ თავიანთი ოფიცრები ყავთ?

მირზა — იმით აღარ ყავთ ოფიცრები!

დედაკაცი მანტოში — თქვენი ჯავშანო, იმედია, არ დაგტოვებს! ამბობენ: ანზორი თავის რაზმით აქვთ მოდისო.

კაპიტანი — ანზორი აქვთ?

დრო არ მაქვს სალაპარაკოთ! ნუ ნიშლით!

დედაკაცი მანტოში — ანზორი თავებს დაგვჭრის...

განა არ იცით, ის თურმე... (ლტოლილები ეხვევიან, უკან მიხლავენ.)
კაპიტანი — მე ყველაფერი ვიცი! დამეკარგენით! შეღით ვაგონში!

მე გიცავთ.

გესმით, მე ვარ თქვენი მფარველი!

წადით! მომშორდით! (ლტოლილებს მიჩა ეჩივება. სადგურის უფროსი კარდან შემინებული იჭირება. შემოყავთ დაპატიმრებული გლეხი — ინგუში.)

გლეხი — ვარანტუი ზამის, ლოხვსა ხვახსარ.

მირზა — ვინა ხარ? ხაზი ვინ გადაჭრა? იცი, რას გინამ?

ხაზი ვინ გადაჭრა?

გლეხი — შაითან, რა ვიცი.

მირზა — იცი, რას გინამ?

ხიშტზე ავადგებ!

სად იმყოფება ანზორი!

გლეხი — მე რა ვიცი. მე სულ გარეშე ვატი ვარ!

მინდვრიდან მოგდივარ.

მირზა — ჩანანუ!

კაპიტანი — (ხელში ტელეგრაფით)

ვინ არის ეს გლეხი?

მირზა — ინგუშია! მიდიოდა! დაიჭირეს! (სადგურის უფროსი მირზას ტელეგრაფს გადასცემს.)

ჩემი მოსაზრებით, ანზორის რაზმის წევრი უნდა იყოს!

კაპიტანი — შენი მოსაზრებით? უპ, რა ცხელა!

მირზა — გვატყობინებენ, ახლო სოფლები და რამდენიმე სადგური პარტიზანების ხელშიაო!

კაპიტანი — (ტელეგრაფს უჩვენებს.)

თითქოს ზღვიდან ჯარი უნდა მოემგვებინათ?

სად არის ჩვენი მთავრობა?

მირზა — ვგ თქვენ უკეთ უნდა იცოდეთ!

კაპიტანი — მართალია!

სად არის ჩემი მარჯვენა, შულაევი?

მირზა — „სტანიცაში“ ჩამოახრჩეს!

კაპიტანი — სახაროვი?

მირზა — იქნება სადმე: ან მკედარი, ან ცოცხალი!

კაპიტანი — ეგეც მართალია!

ჯარების მთავარსარდალი?

მირზა — თქვენი ვიცი, არც ვიცი!

ამბობენ... ფსტ!

კაპიტანი — რას ქვია ფსტ!

მირზა — არ ვიცი, ასე ამბობენ: მოკვრცხლათ.

კაპიტანი — ფუ! როგორ წახდნენ!

ჩვენა ვართ, მირზა, ჩვენა ვართ ნარტო!

რუსეთს ზენი ძედი აქვს!

ვაგზავენე პლასტუნები ხალხზე სადარაჯოდ!

გავარდნევ ჯავშანთ მატარებლით!

ქვას ქვასუ არ დაფტოვებ! (მირზას სხუშას შემდეგ.)

პარტიზანი დაიხვრეტოს.

გლეხი — ბატონო, მე რას ნიპირებთ?

მირზა — რას გიპარებთ? უკან გამოიხე!

სხვეში ხიშტზე აგაგებდნენ...

გამჩენს მადლობა უთხარი, რომ საკვდალის წინ ოფიცრებს

შეხვლი. (გაღის)

1-ლი ჯარისკაცი — "ნებ შვი! კობტა ჩეჭებში და ჩონა ჩაგიც-

ვანს! შენათვის ეგ საჭიროთ აღარ არას. გაიძვრე, რომ შერე არ

ვეწვადლო. (ვლუხი წიღებს იხლის, ჯირბაკი წელაზე გადაიკიდებს.)

ასე! ახლა არა გინაყს რა!

შემს გვანს აღარავინ შეაგინებს! ამა, გასწი!

ჩეჩენი — სად? სად?

მე არაფერა ვიცი, მე არაფერი ვიცი, არ მინდა, არ მინდა,

არ მინდა.

ჩემი დედა მარტოა, ჩემი ბატარა ძმა მარტოა.

ჯარისკაცი — ადგი, შე ძაღლო! (ჩეჩენი მუხლებზე ეხვევა.)

ჩეჩენი — არაფერი ვიცი, არაფერი ვიცი, არ მინდა, არ მინდა.

ჯარისკაცი — ადგი!

ჩეჩენი — დედა, დედა! (სროლა. ბავშვი შემოიხრებს კვილით.)

დედა — რა მოხდა? რა ამბავია?

წვილით — იქ... იქ... (შემოაბნის სადგურის რფრისი.)

დედა — ნუ თუ თვის დევესხენ?

სადგურის უფროსი — არაფერი ვიცი! არაფერი!

ბრატან და ჩინელი

ბრატან — დაჯექ.

ჩინელი — აქ დავჯდუ?

ბრატან — ჰო, ჰო, მარჯვედ იყავ, ყველგან დაზვერე.

თვალყური კარგად გეჭიროს. ანზორ არ შეატყნენო.

ჩინელი — თვალყურა მონახა.

მეშინჯანე — თქვენ თუ სადგურის უფროსი ხართ, უქუდოთ არ უნდა გამოხედდეთ თუ კანონია, უნდა ატაროთ კოდეც.

სადგურის უფროსი — (ფანჯარაში გადაიკიდებს ხელს და ქედს ახურავს.)

სცოთ, ბატონო ნიკიფოროვ. ხარს დავრეც (მოდის ბეჭდის თეფშთან.)

თავბრუ დამასნეს! დავთრები ამირიეს!

სჯობია წახვიდეთ!

მეშინჯანე — თუ მიზრძანებენ, მე შხად ვარ!

თუნცა ეს ხარი არ არის, მაგრამ რაკი დავიკიდია...

თუ განკარგულეა არ აქნება, ნება არ ვაქვთ დარეკოთ!

ჩინელი — ცემუწკა! ცემუწკა!

მეშინჯანე — (ჩიბს ნიუშირს) ჩაყარე ორა პატენტი ვაქვს?

ჩინელი — პატენტი არა ვარა!

ა? ესა ვინა ვარა?

მეშინჯანე — ჯავშანოს კამანდირი!

ჩინელი — ხო, ჯავშან მამირა დედა...

საღლითი ზეერაა, ცემუწკა ბეერა ვაყიდე.

მეშინჯანე — მთელ კალათას იყიდეთ! (აქაგრებს სადგურის უფროსი ხხრავს.)

ჩინელი — სალდატა ბეერა? კაპიტანა ერთაა.

თფიცერ ორაა? მეტი არა ვარი.

მეშინჯანე — ოჯატერი ორი ყავს! მერე, შენ რად კითხულობ?

ჩინელი — კაპიტანა ერთაა? თფიცერ ორაა?

მეშინჯანე — რას ჩამაცვიდლი?

სადგურის უფროსი — (შეშოდის) მანამეებენ! პირდაპირ მანამეებენ! არ ვიცი, ეის დავემორჩილო!

მეშინჯანე — კანონსა რააკვირველრა, კანონს!

ჩინელი — კაპიტანა ერთაა?

მეშინჯანე — რა სავსე ვაქვს კაპიტანთან? (სადგურის უფროსი უფრება.)

ჩინელი — კარგი კაპიტანია. ცოდაა... თავა ტვავა...

(შეშოდის კაპიტანი და მირზა ნეორე მხრივან.)

კაპიტანი — მირზა, ის პარტიზანი უნდა დავკითხო!

მირზა — უნდა დაკითხო? მკვდარი როგორ უნდა დაკითხო?

კაპიტანი — აღარ არის? ჰო, ასე სჯობს. აუცილებელია!

ვარშემო ერთგული ხალხა უნდა მუყადეს.

მირზა — მუშები სადგურზე აღარ არიან!

კაპიტანი — მაშ რა იქნენ?

მირზა — გაიქცნენ!

კაპიტანი — გაიქცნენ?!

უბრძანე, მათი ბინები გადასწვან!

ჩვენ კი მივდივართ, მივდივართ პეტროვსკაზე!

მირზა — მესმის, ბატონო კაპიტანი..

სადგურის უფროსისათვის დაჭრილ პლასტუნს უთქვამს, პარტიზანებს ზიდზე იერიში მოაქვთო!

კაპიტანი — მიჩვენეთ მთხრობელი!

სადგურის უფროსი — დაჭრილი უფროსთ არის!

ამბობს: პარტიზანებს ზიდის აფეთქება სურთო!

კაპიტანი — ზიდი? აი.. მაშ გზა უნდა გადაგვაჭრან?

აი.. მირზა, თუ ზიდი ააფეთქეს,

მაშინ მშვიდობით..

ო... თ!.. ღენერალ სპასკი. შეგიძლიათ ახლა კვაყოფილი ბრძანდებოდეთ.

გარშემო გზები მომაჭერით, შემომამწყვდიეთ ამ ველურ მთებში. ამ სამხედროში! თქვენ კი ფეხებზე გყიდით ყველაფერი ეს... არა! მე კიდევ შემიძლია შევიჭრა ქალაქში, თავი დიქტატორად გამოკაცნადო და რუსეთი ვიხსნა, დიახაც შევიჭრები და მაშინ დამცველი ღენერალი სპასკი კედელთან. თავის დასწული სურს მომათხოვოს და ამ სამხედროში კი მომამწყვდიო?.. შეგეშინდა ჩემი ქალაქში დარჩენა? გადატრიალების გეშინიათ, ვიანესლავ ალექსევიჩი? აა! მაგრამ მესმის თქვენი ობიექტი. პეტროვსკა შეამბოხებებს დაღუმეთ, ზიდი პარტიზანებს ააფეთქებინეთ და მე, კაპიტანი კი ამ მთებში მომამწყვდიათ. მაგრამ ბასტი! ჩვენ ფოლადში ესხედგართ, ჩვენ უძლეველნი ვართ. დაინგრევთ. დავამსხვრევთ.. მირზა!... წიხი!... ა-ა-ა-ა!..

(გული უღონდება. ყელში ხელგბს იტაცებს. ეშვება ძირს. მირზა მიუხედავად მერსს.)

მირზა — ახლავ გაივლია!

სიცხეა, ბატონო კაპიტანი!

კაპიტანი — მართალია, ცხელა!..

ოჰ!.. როგორ მიბრუნს თავი... ყველაფერი ტრიალდეს. მესმის მთელი გლეხის ლაპარაკი...

მირზა — ანზორის?

კაპიტანი — არა! ჩვენ რომ დავხვრიტეთ თითქოს სიზმარში ვხვდავ... იყო, აღარ, არის... ვფიქრობ და ფიქრი აღარ მემორჩილება...

აზრი დაიბღრა!

მირზა — (ჩინელს) შენ ჰეი! კოკონი არა გაქვს?

კაპიტანი — ჰო, ვგ კარგი იქნება!

ჩინელი — არა!

მირზა — მაშ რა გაქვს?

ჩინელი — ცემიშკა იო.

მირზა — ა, შე წინკა! პარტიზანებს ემშრობით. ყველა დასახრობი ხართ!

კაპიტანი — დიახ, დიახ!.. ორდენზე წარგოდვენ. მირზა! მემანქანებს დამიძახე. (მირზა მიდის.)

ოხ!.. როგორ მტკივა თავი. ნუთუ რუსეთი ველარ ღუნდა ვიხსნა?.. არაფერია... აი, ქორწილიც კი ვერ მოვასწარ... შემრცხვა დაჩქარება. ნიშნობის შემდეგაო, ამბობდა დედანაქეი, უნდა ცოტა მაინც მოიცადოო. სულელი... სხვა, რომელიმე ხებრე ჩაიგდებს ხელში... ჩემს ვარიას, მასთან დაწვება... ხებრე... ჯაგენიანი მატარებელი № 14-69 უკანასკნელი სიტყვი რუსეთის ტექნიკაა. (მეზოდს მენიქანე)

მიღებულა ბრძანება! პირდაპირ ქალაქზე. ჩვენთვის რყევა არ არსებობს — არსებობს კანონი! ნიციფოროვ, უნდა შეასრულო დავალება.

მართალია, სიყვდილს თვალეში უნდა გუცქიროთ. უნდა გავარღვიოთ! გიორგის ჯვარა!

მემანქანე — მე, როგორც ერთ დროს ჯარში ნამსახური, გეცდები შევასრულო!

კაპიტანი — დიახ! დიახ! არავას დავინდობ!

ქვას ქვანზე არ დაეტოვებ!

ცეცხლი და მახვილი... (გაღიან)

ჩინელი — (მარტო კალათს გადნობარუნებს და რევიოლვერს ამოიღებს.)

უნახე, აჭ არის... კოკონა! კაპიტანა, მომამალლა.

(შემდეგ ახტება და ბუფერის თაფშს სცემს.)

ერთა, ორა. სამაა... (გარბის.)

სადგურის უფროსი — ვინ რეკავს?

გ ა რ ღ ა

მოქმედება მესამე

ანზორის კარმიდამო. მისი ვიღაცა მოჩანს აული-სოფელი. ხას ბარში ზის ლარბი და ნაღვლიანად ჩონგურზე უკრავს. შემოდის მოხუცი მანსურ-ადი. ანზორის მამა.

ლარბი — (ჩონგურზე)

ატირდა ლეკის სოფელი,
ატირდა ღვდა მშობელი!
შემოსული მტრის ხმალი
ბასრია, დაუნდობელი.

წინა ზად უნდა დღისტანს,
გაუღენთავს სისხლი მიდამოს!
ვაქატი როგორ მოითინეს,
მოგედეს, ან დახსნა ითავოს!

პატარა ძუძუს ვეღარ სწოცს,
ცხელ ტყვიას გაუგმირია:
შერი რომელმაც იბიოს,
ოგა ნაჯატი გმირია...

მანსურ — შენი ჩონგურის ხმა ჩემი ბავშვების კვნესას მომა-
გონებს.

ლარბი — იმათ დაეტირი. მანსურ-ალი!

მანსურ — ო, ჩემო პაწია ბავშვებო!

ლარბი — ანზორ შურს იძუებს!

მანსურ — უბედურ ვარ! უბედურ!

ლარბი — ბედნიერია ანზორის მამა! მას ახლა დიდი სახელი აქვს...

მანსურ — უფროს ვაჟს ჩემი სახელი დავაბრქვამ! უპკროს კა —
მამიჩემისა...

ჩერბიყის გვარი იმ ბავშვებში თვალეში ბრწყინავდა. მიხა-
რიდა. მოდგმას... ეტოვებდი, მავრამ... დედასთან ერთად
ორივე დახოცეს... ტყვიით გაგმირეს, ალაპ! ილი-ალა!
დაუკარ, ლარბი, დაუკარ! (მუსიკა)
ღვე, თაობიდან თაობაში გადავიდეს შენი შიირი!
(ლარბი მღერის)

მანსურ — „იგი ვაქატი გმირია“!

ვალლა! რა დაუშავეს?

ლარბი — მანსურ! ვამიგანია, წინაბრებს უფრო უარესი ღვე
დასდგომით!

წაურამევიით საცხოვრებელი ბინები.

ხალხი — დიდი, პატარა — ოსმალეთში გაურეკიით.

ადგილიღვე ვერ მისულან, შიმშილით გზაში ამოწყვეტილან.

მანსურ — ლარბი, თავისუფალი მათს ხალხი ვინაგრეზოვით.

ასე ამბობდენ: ველურ უნდა მოედესო.

ე... დაუკარ ლარბი, დაუკარ! ჩონგურა დარდს გააქარებეს!

ლარბი — ატირდა ლეკის სოფელი,
ატირდა ღვდა მშობელი!
შემოსული მტრის ხმალი
ხასრია, დაუნდობელი.

(მღერის და შეწყვეტს) დადგა დრო, მოივლემაც უნდა გაიზარონ!
შენი შვილი ანზორ შეთაურობს...

მანსურ — ახლა რთული ცხოვრებაა.

ჩემი შვილი გამოუცდელი და უსწავლელია!

ლარბი — მასთან ნაწავლებელიც არიან

ხოშ ნახე, რამდენმა ჯარმა მოიყარა თავი!

კიდევ მოდის და ნოდის!

მანსურ! საკვირველი, იცი, რა არას?

მის გარშემო იკრიბებიან:

ათარი, რუსი, სომეხი, ოსი, ინგუზი!

ყაზბეგიდან მოსულან ქართველებიც! ამბობენ:

ღმერთი ერთია!

ყველანი ძმები ვართო!

მანსურ — ღმერთი ერთია!

ლარბი — მიწას მშრომელი და ქალაქის მუშა უნდა გავანთავი-
სუფლოთა!

მანსურ — ალაპმა უსმინოთ.

ლარბი — კიდევ ამბობენ, „მიწა გლეხს, ქარხანა მუშასო“!

მანსურ — უსმინოთ ალაპმა ყურანში წერია: აღდგეს ხალაი, მო-
ითხოვოს ხვედრი.

ლარბი — აღარც ალაპი აღარც ქრისტე...

იმათ რჯული სულ სხვა არას...

მანსურ — არა, შეილო! მე შეგას ნუ გამაგონებთ!

ყველაფერი კარგი ალაპიდან მოდის!

ქალილე — მამი მამი!

მანსურ — შეილო, ქალილე! სად ხარ?

ჩემი ანზორ დაღლილი მოვა...

თქახის სამიძვე შენ გაწვევს, შეილო!

ქალილე — გველაფერი მზად არის, მამი მაგრამ შენ არ იცი, ქალილებმა რა გადაწყვიტეთ?

გიული — ჩემი (პირდაპირ) მოხუცი არ მოგეწონება!

ქალილე — მაცალე, გიული!

მამი, ჩვენ, ქალებმა, გადაწყვიტეთ...

იცი? არ იცი!

ჩვენ ძმებთან, მამი...

ძმებთან ერთად უნდა წავიდეთ.

მანსურ — სად?

ქალილე — ძმებთან, დასახმარებლად!

მანსურ — (სრულდება მოდებამ) თ, შეილო! შეილო!

ზაირა — მანსურ, მანსურ! ანზორთან გვიშუამდგომლე.

ქალილე — ზაირა, თქვენც?

ზაირა — დავეხმარებით, გულს გაეუმჯობესო.

ფატმა — მანსურს ანზორს უთხარიო ჩვენც ვეიფულავს.

ქალილე — ყოიად, ქალებო! მამი, გზა დაველოცე!

მანსურ — შეილო, ქალილე!

ლარბი — ქალილე! (მეხმა)

ქალილე — ლარბი?!

ლარბა — მონწილს, რომ განხედავი ხარ, მაგრამ...

ნებას არ გაძლევ.

ქალილე — შენ? ხა! ხა! შენ, რა უფლებით?

მანსურ — მაგას აქვს უფლება, ქალილე!

ქალილე — არავითარი!

მანსურ — შე მამა ვარ, მაგრამ უფლება მაგის ხელშია!

ქალილე — ჩემ შე არ დავითანხმებულვარ!

ნიშანი მოატანა, მაგრამ არ ვატარებ!

ანზორმა უნდა გადაწყვიტოს!

ლარბი — ქალილე! დავამტკიცებ!

ქალილე — მაირებით და ჩონგურის დაკურით?

ზაირა — ლარბი, ადვილი არ გეგონოს ქალილეს ქმრობა.

ფატმა — ანზორას და. ცალს არ დაგიგდებს.

ლარბა — დავამტკიცებ! სიძეს დავწყვეტ (ჩონგურს გადავდებს, სიცილი)

მანსურ — იუფე, ვალო!

გიულ — ლარბი გაბრაზდა... ხა, ხა!

ლარბი ან მოხუცს ესაუბრება.

ან ჩონგურს უტარებს...

ლეილა — ზიადის გამოცნობაზე თუ დაგვეხმარება?

ფატმა — რატომაც არა! ხანჯლით შენას დაგვიჭრის.

მანსურ — გველოთ, შეილებო!

ქალილე — ბეგნ წავიდეთ, მოვამზადოთ.

გიული — შენ ჩონგური ახხარუნე...

ქალილე — სკოლაში წავსვლავს დამხედვ.

ზაირა — მცანა ცუა ხეურ ხვალისა ბიფრტიუ.

ქალილე — ვარანტუი ზინიზ, ლოხესა ხეანსარ.

ივინფე ქალების გარდა

ლარბი — მანსურ! გაიგე, რა მითბრებს?

მანსურ — გაგიბამაძენენ!

ლარბი, დამშვიდდი!

ჩვენი ქალები შენ ვერ დაგვინებენ!

ლარბი — მანსურ! პრაზი მებრძობს...

თხოვნა შემისრულე!

მანსურ — მათხარ, შეილო, მითხარ!

ლარბი — ანზორ, აღბათ, მალე მოვა!

მანსურ — შემატყობანეს... აქამდე უნდა მოხულიყო!

წუღან აბა იყო, სხევიც ელოდებოან!

ლარბი — როცა აქ მოვა, უნდა სთხოვო. შენ უნდა სთხოვო.

მანსურ — რა უნდა ვთხოვო?

ლარბი — ზომ შენი ყურიოთ გაიგონე, ქალებმა რა სთქვეს, შენი ქალიშვილაც...

მანსურ — შეილო, გავეხუმრა.

ლარბი — რაზმი ჩამაბაროს!

პირველ სანგრებზე გამავხანოს!

რომ ძნელი და საზიფათო შევასრულო... დაუშვტყრო.

მანსურ — ბე, ხეე! ასეთი თადეადებულნი ვაიმარჯვებენ!

ქარგი, ქარგი!

ეზ, რომ ჩემს ბებერ ძელებს აღარ შეუძლიან! (მამის ხმაურობა და სიმღერა.)

რა ამბავია?
 ლარბი — (მალღობიდან გადაყურებს. ქალები გამოჩნდნენ. იცქირებან).
 კალეე ჭარბი
 მანსურ — ვინ მეთაურობს?
 ლარბი — ბელადი ინგუშების! უპ, რა ცხენზე ზის?
 ბაირა — ოპ, პო! ზღვა ჭარბი...
 გიული — ანმა როგორ იბღინებდა.
 ზაირა — კუნაყვალე, ვაფეკცია.
 ფატმა — ზაირ, შენ ათალი ანმაზე გრძება!
 ზაირა — ყოჩაღია, ყოჩაღი!
 ლეილა — ნეიბურ, ნეიბურ!
 ქალღები — ნეიბურ, ნეიბურ.
 ახმა — (შენობას) ნელარ აღარღებთ, გოგოებო. თქვენთან ვარ, თქვენთან!
 გიული — აი ყორმა ბენაა აკლუ!
 ახმა — ჭეჟა რად მიწდა, როცა შენ გხედავ. შენთან ვარ, ვოულქ
 ფატმა — ტუკია! ანმა!
 ახმა — ხე გეშინიან, არც შენ დაგტოვებ, ჩემთან წაგიყვან!
 ზაირა — კარგა ხარ, გენაცვალე! კარგი!
 ახმა — კარგი ვარ, მამი
 ზაირა — რა მონიტანე, ახმა!
 ახმა — ჩემი თავი! (მეზრბოლები და ხალხი ამოდიან)
 ქალღები — ნეიბურ! ნეიბურ!
 ანზორ — ვამოცადდნენ ნაწილის უფროსები!
 ახმა — გამოცხადდნენ.
 ანზორ — კრება იქნება!
 ახმა — კრება იქნება!
 ანზორ — ასჯერ გავზომოთ, ერთხელ გადაფქრათ!
 ახმა — ერთხელ გაზომვაც ეყოფა, თუ კაცს თავი მხრებზე აბის!
 ანზორ — ასე! ხალხი, მოიხმეთ!
 პარტიზანები — გვიყვან! (გაყვან)
 ანზორ — მარწიოლულ მოხატე! (ჩაის, მიხალმება მანური მჭება-
 რებისაგან ხმას ვერ იღებს.)
 ახმა — ძალაან ნუ აღარღებ! რაღა სიციოცხლე დაგრჩენია! ყველა
 შენი შეკლები ვართ, შეიღწევილები.
 მანსურ — ჩემს ხელში ავზარდე... უღვთოდ დამიხოცეს...
 მოხუცი რაღა დასარჩენი იყო.
 ახმა — არა უწიგსრა! იცი მანსურ? ხანდახან ძველებს ვეზნობა
 ხოლმე. პატარა იბრაჰიმს და მანსურს იმ საიჭიოს უნდა გა-

უგზავნო ხუთი ბეგა, ხუთი გენერალი და ათორდე უღვიშ-
 აზუელი პლასტუნი, რომ იქ კარგად ემსახურონ!
 ანზორ — ნიზუკო, შწოხარგბა რისხვად იქცა!
 ბიგშეხას სიყვარული — შურასძებად!
 — იამან, თუ ხელში ჩამოვიკვიდნენ!
 ახმა — სალამ დურ, ლარბი
 ანზორ — ე, ლარბი! შენც მამაჩემთან?
 ახმა — მოხუცს თუ ართობ შაირებით? (ლარბი ხელებს ატვრევს
 ბრახით ამოვიმინებს.)
 მანსურ — ხე აწყენინებს!
 ახმა — არა, ჩემმა მხეში ლარბი ჩემი ქვანაფიკია.
 მანსურ — ეს კი იყო, პალილემ და მისმა დობილემმა დასციენს!
 ანზორ — ლარბის დასციენს? დაგციენს მუქთად ყოფნა?
 ლარბი — მეც შემიძლიან! დაგიშტაკეებს!
 ახმა — შეუძლიან! შეუძლიან. ვალლაპ, შეუძლიან.
 ანზორ — ჩემი და ისეთს დასციელს უნდა შეცემა, რომ...
 ვინ არის დღეს დირსეული?...
 პეტროვ, ვინ არის?
 ახმა — შე, შენ, ის... ვინდა სამივეს ერთად მოგვათხოვე.
 ანზორ — ჩემს დაზე მაგისთანა ხუნბობა...
 ახმა — უცხო არაო, შინაური არაო...
 მამ ვისზე გავიციანო! პეტროვს კი არა, მე შეთანხვ ვინ არის
 დირსეული?
 ანზორ — ვინ არის?
 ახმა — ვინც ხალხი ათავის თავდადებულა...
 ესე იგი, რა ქვიან იმის, აი ქალაქში რომ მუშაა?
 პო, ვიცა! ვიცი ბროლეტარაატსათვის და რევოლუციონათ-
 ვის თავდადებულა. ასე არ არის? ეს თხერი სიტყვები მა-
 ფიწყდება... თორემ... ეს თავი სხვას უნდა ებას!
 ანზორ — ე, ჩემო ლარბი!
 რა ცოტა გისწავლია, რომ ახსნას საჭიროებს მამ რა გას-
 წავლეს? ბაქაში რისთვის იყავ?
 ლარბი — ვიცი... ტექნიკური! მაგან რა შავი ქვა იცის, ყბედია და
 მანსარა!
 ახმა — ერთი დაგვაფიწყდა... ცოტა გადაყვრავ ვიცი...
 თუმცა მაჰმადი ბრახით სკდება, მაგრამ ხანდახან ისიც კარგი
 ყოფილა!
 ანზორ — პეტროვ, ტექნიკური. ტექნიკური ჩვენივეს საჭიროა.
 (ლარბს) მაგალითად, რომ დაგვიჩირღეს...

აი, ის... რაც ჩვენ არ ვიცით...
ეეე, ჩვენ ბევრიც ვიცით და ბევრიც არ ვიცით. მაგრამ...
ა ხ მ ა — განა ვინც ბევრს იცოდა, ხალხისათვის იყო? — აი ჩვენმა მოლამ ბევრი რამ იცის, მაგრამ ხელეწილა. იღებს და იღებს მუცელში... ერთხელ კინალამ გადაწყვიტა. (იყინის)
მ ა ნ ს უ რ — ახმა! მაგისთანებს მე ნუ გამაგონებს!
ა ხ მ ა — ღმერთმანი, დამეფიწყდა, თორემ შენ? მოხუცს არ გაწყენინებს! აქი გითხარ, ზოგი რამ ძველებისა მოწმონს-მეტყის! პეტროვ, აუხსენი რა არის ხალხი; ლარბი არ იცის! ლარბი იცი რა არის ხალხი?
ეს ყველაფერი: სიცოცხლე! ცხოვრება! შენ ამას, ალბათ, სკოლაში არ გასწავლიდნენ. მე კი ვსწავლობდი.
როცა აქა-იქ დავდიოდი, ან ქალაქში მოვხვდებოდი... მაგრამ ტექნიკური თუ კარგად იცი, — ჩვენი ჭკნები.
ლ ა რ ბ ი — ანზორ, შეც მოპისპინე...
ა ნ ზ ო რ — ლარბი, მამაშენის შვილი ხალხისა უნდა იყოს!
ა ხ მ ა — ასეა, მამა!
ა ნ ზ ო რ — შენ ბაქოში სწავლობდი, პეტროვ, იმ ბაქოს ავიღებთ და იმას ასწავლიან, რაც ჩვენ გვინდა!
ა ხ მ ა — რაც ჩვენ, ჩვენ გვინდა, და იცი რა გვინდა?
პ ა ლ ი ლ ე — ანზორ! ჩემმა დობილებმა გუსინ სტუმრებისათვის ლუდი დაამხადეს! მე კი — ხშიადი!
ა ხ მ ა — ლუდი მე!
სხვებს მოლა უკრძალავს, თვითონ კი ყლაპავს.
ა ნ ზ ო რ — ყოჩაღ, პალილე!
ღირსეულს მიეცემ; ღირსეულს...
მ ა ნ ს უ რ — ალამ, ალამ!
ა ხ მ ა — (იფარებს) ალამ! ხე, ხევე!
მ ა ნ ს უ რ — ახმა!
ა ნ ზ ო რ — ნუ გეწყინება, მამაჩემო!
ა ხ მ ა — ძია მანსურს რად უნდა გეწყინოს? დაე იყოს, როგორც ამბობს, თუ კი ხალხს დაიფარავს. ლენინი!
ძია-მანსურს... ჩვენ, გლეხებს, იცი რა გვინდა? ჩვენ გვინდა...
აუხსენ პეტროვ! აი იმას რას ეძახით...

აი რომ
გავიძარჯვებთ და ზემის ხელში იქნება, პო! პო!
ვიცი დიაქტურა, დიაქტურა!
პ ე ტ რ ო ვ ა — დიაქტურა...
ა ხ მ ა — პო, პო, დიაქტურა! დანარჩენები — იამან!
მიწასთან გასწორდებიან! ხმალი გასჭრის, მიწა გააცეხს!
ა ნ ზ ო რ — წადი, პალილე, წადი. მოამზადე. პეტროვ! წავიდეთ! (პალილე და დობილები გადიან. ლარბის, რომელიც პალილეს თვალს გაყოლებს):
რა თვალი გააყოლე?
ჩემი დაი ისეთს ღირსეულს უნდა მიეცე, რომ...
ა ხ მ ა — ხუთი კაცი ერთად გადაყლაპოს!
ლ ა რ ბ ი — უთხარი, ნანსურ!
მ ა ნ ს უ რ — შვილო, ანზორ, ლარბის უნდა ისეთი საქმე მიანდო, რომ მან ამ საქმით...
პ ა რ ტ ი ზ ა ნ ი — მოდიან! მოდიან! (შემოდიან სხვადასხვა ნაწილის უფროსები ყველა ერთგნებასა)
ა ნ ზ ო რ — საქმეს შევუდგეთ! მობრძანდით! მობრძანდით, პატივცემულნი! დაბრძანდით!
საქმეს შევუდგეთ! ხალხსო! ჩვენ ახლა ისეთი საქმე უნდა გადავწყვიტოთ, რომელიც საჭიროებს ასჯერ მოფიქრებას და ერთხელ გადაჭრას.
ხ ა ლ ხ ი — მართალია, მართალი.
ა ნ ზ ო რ — დაბრძანდით! ხიდი ავაფეთქეთ, ეს კარგი. ჯავშანო მოვამწყვდიეოთ, ესეც კარგი, მაგრამ საქმე ის არის როგორ ჩავფიქროთ ხელში?
მ ო ხ უ ც ი — ანზორ ჩერბიე, ანზორ ჩერბიე! — ალამის გეშინოდეს! შენ ეს ხალხი სასაყლაოზე მიგყავს!
ახალგაზრდა შეილენს დედ-მამას სტატეგა?
ცინდა მხატვრი გვამები გიჟურებნა გათელონ?
გვეყო აწიოკება! გვეყო სივდილი!
ხელმწიფე დიდი. ის ღმერთმა აირჩია! გეშინოდეს, ანზორ!
ა ხ მ ა — დაცხებ, თუ არ გაჩემდება!
ა ნ ზ ო რ — ახმა არ გაბედო! მოხუცი ლაპარაკობს!
ა ხ მ ა — პო, დამეფიწყდა, რომ ზოგში ვენხრობი...
მ ო ხ უ ც ი — პატივისცემა აღარა გაქვთ! ამიტომ იღვრება სისხლი (ხალხს თვალიერებს). სად არის ჩემი შვილი?

რატომ არ დაბრუნდა?
მოკლეს? აღარ არის?
რად გაჩუმდებულხარო?
მიწას რად ჩასცქერიო? მამას უმაღავეთ?
სად არის ჩემი შვილი?

ახმა — ხალხისათვის თავა დასდო, მოხუციო!

მოხუცი — თი ვალა-ილ-ალა! ხალხისათვის.
ჩემი მოხუცებულობის ნუგეში! ჩემი დამძარბველი.
ჩემზედ ადრე ჩავიდა სანაწიში!
ხალხმა მე შვილს სსამაგიერო რა უნდა მომცეს?
ო, უბედურო მანაე.

ანზორ — ყველა შენ ბედშია!
განა მე შვილები არ დამიხსაცეს?

მოხუცი — ახალგაზრდობა ილუბება!
ვიღასთვის გინდათ ეს ქვეყანა?
ამ ბებერ ძელებსათვის?
ალაბ. ალაპ!

ანზორ — ალაპმა ნება მისცა სოფლები გადაეწვიო.
შენი შვილი მოკლათ, ჩემი ბავშვები დაუსოცათ.
და თავისი შეჩეთა კი დაიფარა?
ჩვენ ასეთი არც დიერთი გვანდა და არც ალაპი.
დადგება დრო...

ახმა — ამ დროემას ჩვენ დავამყარებთ —
ხალხი ბედნაირად იცხოვრებს!

მოხუცი — რომელა ხალხი?

ანზორ — მხენელი, მთესველი... მწვემსი, მენახირე.
ვინც შრომობს, ვანც მიწას აბრუნებს.
ყოველგვარი, ყოველნაირი!

მოხუცი — ეე! თინი შვილს ველარ გამაცოცხლებენ...

ანზორ — შამაქეში! წაიყვა, ანუგეშე!

მანსურ — წამო, ალა!
ჩვენც დროება მოგვამდის! ჩვენ თუ ვანუგეშეთ ვრომანეთი —
წვილები მაშებს არ წიარცხვენენ.

იკითხე. მოხუცას და მანსურის ვარდა

ანზორ — მშრომელი გლებებო! საქვეცხო საქმის უფროსებით!
განვაგრძოთ.
მოხუცი ხალხი ლაპარაკობს...

ახმა — და ისეთს რამეს... რაც ჩვენ არ მოგვწონს...

ანზორ — ბევრი ჭირი უნახავო...

შვილებზე გული ეწვიო...

არც ახლა სჯერათ, რომ ჩვენ გავიმარჯვებთ? (მუხა)

ვისაც გამარჯვება არ სწამს —

სჯობს, უკან დაბრუნდეს...

ჩვენ ვაბრძვით თავისუფლებიანათვის

და უნდა გვწამდეს გამარჯვება,

რადგან სიმართლე ჩვენსკენ არის...

ქალბარბარტიზანი — ნართალია, სიმართლე ჩვენსკენ არის.

ანზორ — ძმებო! სანაპირო ქალაქი

ჩვენებმა გამაფრეს!

პეტროესკაზე პირდაპირ წავალთ!

პეტროესკიდან ბაქოზე — ეს ერთა!

მეთრეც, ძმებო! იმ აზნაგებს

მარადი ესოვნა, რომლებიც

ხიდას აუეაქებთ დროს დაიღუბნენ. (მუხა — ატირდა ლევის სიფელი).

1-ლი პარტიზანი — დიდ საქმეს, დიდი მსხვერპლი მოსდევს.

ქატი — მსხვერპლის ანაზღაურება ჩვენს კისერზე იყოს.

ანზორ — (მწუხარე უიქრიდან გამორეულა) ძნელია ახლობელის სიკვ-

დალი...

თუნდაც არც ცოლი იყოს... არც შვილი!

პეტროვ, შემდეგი საკითხები?..

ფიქრმა წამიღო, ამხანაგებო!

ნუ დასძრახავთ მამის გულს, როცა დახოცილ ბავშვებს მოი-

გონებს.

მამ ასე...

ააჭაროა გამოცდილი კაცები გავგზავნო,

ერთი ბაქოში, მეორე პეტროესკაში...

უნდა შევატყობინო. მხალ იყვნენ... ჩვენ მივდივართ.

ვინ იცნობს შაუმიანს, ან ჯაფარ გურჯის?

მე-3 პარტიზანი — მე!

ანზორ — წახვალ ბაქოში.

ვინ იცნობს ილია ივანოვს?

მე-4 პარტიზანი — მე.

ანზორ — წახვალ პეტროესკაში.

— თუ მოგვლადენ, ხვალ სხვას გაეგზავნი.

თუ იმასაც მოკლადენ.

მესამეს ვაგვზავნა! —
აბა, ეს წერაღებოც. მხოლოდ მტერმა არ ჩაიფლოს —
უთხართ, ჯარი მოდეს.
ხიდი ავაფეთქეთ, ჯავშანო ჩაკეტული გვყავს.
ოქცენ მანდ მზად იყავით —
პეტროფსკას ავიღებთ და პირდაპირ
ბაქოზე წამოვალათქო.

პეტროფი — ანზორ, მე აქ ვევე საჭირო აღარ ვარ. რაც გასაყვავ-
ბელი იყო, ყველაფერი მოგეარებულა! ბრძოლას საჭიროე-
ბაც განუღმარებო და ხალხაც აღსდგა. შენა და ამ დარბაზულ
ხალხის წინამძღოლობით, იმედია, გაემარჯვებთ. მე წავილ,
ილიას ვაგაშინებებ და მაგათაც ვზას ვწვევებ!

ანზორ — კარგი იყო, რომ მოგეცადა. მაგრამ რაბან შენ ასე ფაქ-
რობ, რამს, ასე სჯობია. მას ასე, ოქცენ ქალაქში, ჩვენი — აქ-
აბმა — პეტროვი აგრე მოულოდნელად. პირდაპირ ჩახმახა ხარ.

პეტროვი — მწვიდობით აბმა, მწვიდობით, მწვიდობით!

იუსუფ — პეტროვი, კარგი იტნება თუ ქალაქში თუთუას დაგვამხა-
დებთ.

აბმა — შენ, ეი, ტყუილი წენ მოაგონე! ხო ბედავ, უბაბაროსოთ
პურს ვერ ტყამ!

პარტიზანი — ვერყვი, ვერყვი, მწვიდობით!

ანზორ — ფრთხილად, ფრთხილად იარეთ!

გზა მწვიდობისა,
მწვიდობით, მალე გნახავთ,
ყოჩაღად იყავით.
ასე ახანაგებო, გლუხებთ!

ომი გამოვაცხადე და ყველა თემი შეიძრა
თითქმის, ამდენა ხალხი არც კია საჭირო!

მე-5 პარტიზანი — საჭიროა, ანზორ, საჭირო!

მე-2 პარტიზანი — საქმე რთულა. მტერი ძლიერი და უღმ-
ბელი.

ანზორ — ახლა, ახანაგებო, საჭიროა უფრო წესიერი მოქმედება.
ყველა თემის ქეთარს თავისი ხალხი უნდა ემორჩილებოდეს.
თორემ ქალაქში ძნელია ბრძოლა.

ხალხი — პირელი! პირელი!

ანზორ — რინელი! აბა, რა ნახე?

რა ვაიგე? კაპიტანს გული შავრად აქვს!

აბმა — გვიამბე! მხოლოდ გასაგებად. ენათ თუ ვერა — ხელეებით.

ჩინელი — თვალა ყურა ვანახა, საქმე კარგი, ვარეკაპიტანი ვაბა.
სულა შიში ვარა!

კაპიტანი თავი ტყავა, კაპიტანი ცული ტყავა, კაპიტანი

კაპიტანი უნდა!

კაპიტანი ერთა, რფაყერა ორა.

საღდათ ბევრა!

აბმა — ეოჩალი! ციან-ძინ-ძინ. უსწავლია!

ფშვი ვეფტია! (მეორის პარტიზანი)

იგინე და პარტიზანი

1-ლი პარტიზანი — ბაღისი ხალხი!

ხალხი — რა იყო, რა ამბავია?

1-ლი პარტიზანი — საღებურთან ახლოს, დღეს დილით ინგლი-
სელებს შეეპყარათ.

ხალხი — ინგლისელი? ინგლისელი სად არის, სად არის?

1-ლი პარტიზანი — აი მოგეცავს.

ოგანეზოვი — უამბე, რაფორ შეიპყარათ!

ქალაქი პარტიზანი — მოათრეე აქეთ! უთუიად ბაქოდან
ნოვიდოდა.

აბმა — ენა დავება? შტარა უამბე, რას გახედა?

1-ლი პარტიზანი — მოუდიოდით სახვერაღ.

შეგებდა ორი ამისთანა, ერთი ეს, ერთი სხვა.

ერთი ანაზე სქელი იყო.

ის, რაკი ვერ მოგუდევლა.

ხემრობისა ხანჯლას წვერი უუბხელატეთ.

ხევიში დამსკენებლად გადაგორდა.

ეს კი ცოცხალი მოხტყდა, —

აბა ოქცენ იცით!

მე-2 პარტიზანი — რა უნდა ველაბარავოთ?

ქალაქი — რას გაგაგებინებთ?

მე-3 პარტიზანი — მივაძლლოთ!

ელფუჭი — მოიყვა. შუა გავგლიჯით!

რისთვის მოთრეულა?

მე-2 პარტიზანი — ვინ ეპატიყებოდა?

1-ლი პარტიზანი — ჯამეშია!

ხალხი — მოკალი! მოკალი!

ანზორ — მოიცათ ისედაც ბევრი ყრია დაზოცილი!

აბმა — არა, ბეჭებთ! დღეს ჩვენ ზეიმი გვაქვს.

ხიდი ავაფეთქეთ.

ჯამანო ჩაკეტულია.

ცოტა დენაყრდეთ.
მერე ჯავშანოს კომპლუზიაც ავიღებთ!
ამ ინგლისელს ეი, ჩემი აზრით,
ცოტა ჩვენი აზრი შეგვეშხაპუნოთ!
იუსუფ — მასცხე! მისცხე! ანმა შენებურად!
ახმა — თუ ვერა შევაპინეთ რა,
ან თუ გაჭოულდა —
მამინ, გინდ ხუპრობით და გინდ მაროლა, ვუჩხვლიტოთ!
ხალხი — მართალია მართალია!
ჭადარა პარტიზანი — მართალია ამა შენებურად!
ევეც კაცი! რად უნდა მოვკლათ?
1-ლი პარტიზანი — დაპკითხე! დაპკითხე!
ახმა — შენ პეი მხოზილო!
ხალხი პსუხა თხოულობს.
რა ინდაურით გაბერილხარ — პასუხი ვაუც.
ესენი გეკითხებიან: ჩვენ მტრებს ზურვს რად უშავრებთო.
მე-2 პარტიზანი — რა უნდათ მაგათ? ხელს რად გვიშლიან?
1-ლი პარტიზანი — ჩვენს ძეშა რად ათოცვინებენ?
ჭადარა პარტიზანი — მოისმინე, მხოზილო!
ამზობენ, ინგლისელები განათლებული ხალხიაო!
ზონ უნდა გესმოდეს?
იქნება ჩვენი თანა გლეხი ხარ და მიწას ამუშავებ.
უნდა გაიგო, რომ ჩვენ სიმართლე გვიქდა...
არავის წარბევა... ჩვენ გეარბევენ...
ფვინდა წესიერება!
მე-1 პარტიზანი — მართალია! მართალია!
ინგლისელი — (მხრებს იშვავს ანიშნებს, არ მესმისო)
ჭადარა პარტიზანი — ჩვენი ლაპარაკი არ ესმის!
1-ლი პარტიზანი — ჭკუა მუცელში წსვლია!
მე-2 პარტიზანი — ძალიან კარგად ესმის, მაგრამ თავს იკატუ-
ნებს!
ჯატო — ჯაშუში რომ არ იყოს, აქ რისთვის მოვიდა?
1-ლი პარტიზანი — ბარგი გვაზიდოს!
მე-3 პარტიზანი — რა ძალიან ეფერებით, მე მომანდეთ!
ახმა — (თანეზოვს) შენ ეი! კიანხე, რას დაუთრევა?
რისთვის წოსულა?
ოპანეზ — მე რომ ინგლისურს არ ვიცი?
ახმა — მამ რა ჯახება 'იცი?
ოპანეზ — გერმანული!

ახმა — კითხე, სულ ერთი არ არის?
ოპანეზ — ინგლის — გენგელს, ფოპერ გეკონენ. ღას ფოლკ ვილ
ვასსენ?
ზედაეთ, პასუხს არ იძლევა.
ამათ ისე ეფავრებათ გერმანელები,
რომ, თქვდაც იცოდეს, ხმას არ ამოიღებს!
ახმა — ამა წიურუაჟლე, წაურუაჟლე!
ოპანეზ — პოსლუშე! ხატიატ უნდატ, კტო ტი ტაკოი?
ხანემ პრემოლ? კუდა იდიომ? (პასუხს არ აძლევს)
მე-1 პარტიზანი — (აღელვებით).
მე-2 პარტიზანი — გვეუწორდეთ!
პარტიზანი რა ძალიან ეფერებით?
ხალხი — მოკალი! მოკალი!
მე-3 პარტიზანი — სად არის მაგის საქმელი 'მოკალიდი?
ანხორ — რას აწვალუბთ, აჭანეთ და გაუშეით...
ახმა — გაიგებს, გაიგებს, ხაჭირთა ჩხოლოდ ცოტა მოფიქრება.
მყნ, ეი, გესმის? ლენის!
ინგლისელი — ა! ლენინ — ურა!
ხალხი — გაიგო! გაიგო!
ახმა — შე ვირათათო, არ იცი, რომ ჩვენ საბჭოთა რესპუბლიკა
ერთ?
ინგლისელი — ა, რესპუბლიკა — ურა!
ხალხი — ყოჩაღ, ყოჩაღ, გაიგო!
ახმა — ახმა მოკვდეს, თუ ვერ გაგავებინო!
მამედ! მამედ! დადემ თობზე!
მამედ — დამანებთ თავი, რატონ უნდა დავედგე თობზე.
ახმა — პო, პატარა ხანს, გაიგებს! ნოდი.
მამედი — მიდი, მიდი!
ახმა — დადემ თობზე, პატარა ხანს — ახლი გაიგებს!
(დადება თობზე, ამა შეყვება).
ეი ეს ჩოჩორი... ფუ, ეს პროლეტარიატი, მე ხანჯლით ბურჯუა,
გაიგე!
მინდა ეს მჩ... პროლეტარიატა დოვკლა.
ეს ჩოჩორ...
პროლეტარიატი ტლანკებს ყრის. (მამედი ახას აღმოაფიქრებს).
მამედ — ამა, თუ ჩოჩორი ვარ!
ახმა — ჩოჩორი ეი არა, ნამდვილი ვირი ხარ! (ინგლისელს)
ეი მე ბურჯუა ძირს. პროლეტარიატა ზევით. გაიგე?
პროლეტარიატი! აღგან გაიგე!

ინგლისელი — პროლეტარიატ — ურაა!

ხალხი — გაიგო, გაიგო!

ახმა — ყოჩაღ! შენ უთხარ იქ თქვენებს, რომ ყველანი გავწყდებოთ, დავიხრებოთ და ჩვენი ზურგით არ ვატარებთ არც ანგლიას, არც ამერიკას და არც რაღაც ძალღმამაძალდ იმპერიალიზმს!

ინგლისელი — იმპერიალიზმს! თუ გოდეშ!

ხალხი — გაიგო! გაიგო!

ახმა — ესეც ასე. წაიყვან და აჭამე! ენ ძმებო, ყველას შეუძლიან გაიგოს, თუ გული გულობს! (მუსიკა, ცეკვა)

მაილა, მშვენიერო ზაირა!
მოდი ჩემთან, უნდა გითხრა აი რა:
ნუ არშეივობ, არ შეგაშინებებს ავი რამ,
გაბადრულხარ, როგორც მოვარე — ზაირა.

მაილა, მშვენიერო ზაირა!
იღამები სულ ახვადასხვა ნაირად.
სიღამაზე გვიმდგრია შაირად!
ბროლის ეელზე მოგებევერ, ზაირა!

მაილა, მშვენიერო ზაირა!
მეზობლებთან ერთხელ მოდი ზაირა!
იქ დაუჯარ ჩონგური და დთირა!
შავ თვალეზაყ დაგაკოცნა, ზაირა!

მაილა, მშვენიერო ზაირა!
ველარ დაგონობ. გეფიციხი ბაირაშს,
შენთვის გაეშლი წითელ დროშას, ბაირაღს,
ვაყაყობას დაგიმტკიცებ ზაირა.
ასე! (მასიური ცეკვა).

ლარბი — ზალხო! ცული ამბავი! უბედურება. (ყველანი გაქვავდებიან.)

ახმა — ლარბი, შენ ყორანი ხარ!

ხალხი — რა ამბავია?

ანზორ — რა მოხდა?!

ლარბი — აი უსმინეთ!

პარტიზანი — ანზორ!

ანზორ — სთქვი!

პარტიზანი — ხიდიდან მოვდივარ.

მივუახლოვდით ასაფეთქებლად.

ვხედავთ — პლასტუნებია!

ვერსაიდან მიუვლით!

ვესროლეთ და უკან დავბრუნდით.

ანზორ — (გაფითრებული). უკან დაბრუნდით? სხვები?

პარტიზანი — მარტო მე გადავრჩი.

ხიდი კი ვერ ავაფეთქეთ!

ხალხი — (ზალხი შეწუხდება — ოხერა ამოაღებათ).

ანზორ — ვერ ააფეთქეთ?

მაშ გრიალს ხმა

რის გამო იყო?

პარტიზანი — დინამიტი უკან მოგვქონდა!

ამხანაგებში გამოუცდელეები იყვენ. შინჯავდნენ...

მე წინ მოვდიოდი. ხელში აუფეთქდათ.

თავიანთი თავი ააფეთქეს!

მე გამოვიქეცე და გადავრჩი. (სიხარულით.)

მარტო მე გადავრჩი!

ანზორ — გამოიქეცე? ზურგი უჩვენე? მტერს ზურგი უჩვენე!

(ცხროს და კლავს) ვერ გადარჩი!

ლარბი! შენ ჩაიბარე მისი ასეული!

ლარბი — მზად ვარ!

ანზორ — შენვე აირბიე თანაშემწენი!

ლარბი — მესმის!

ანზორ — მოეშაღეთ! (ყველანი მწყრობად გაჩერდებიან.)

დაე, იცოდეს ყველამ ვინც ზურგს უჩვენებს მტერს

სიყვდილს ვერ გადაარჩება;

ასეთია წითელი შტაბის დადგენილება.

პარტიზანი — (ხანჯალს იშინვლებს). ესეც ზედ დაეკლათ!

ანზორ — ვინ ბედავს თვითნებობას!

როდის გიბრძანათ წითელმა შტაბმა!

არ იყოს უწყობა!

არავინ ფაზედოს დაუკითხავად! (საყვირის ხმები. ანზორი მადლო-

ბიდან გადასახებს.)

ძმებო! ხიდი ვერ აუფეთქებიათ!

ჯავშანო ქალაქში შეიჭრება.

უნდა ლიანდაგს ნიგაშურით. (დაეშვებიან ყოყინით. ინგლისელნი

გვამს დაიქვრება. შეკრება. ცახცახებს. ჩინელი რევოლვერით მისდევს

პარტიზანებს. ინგლისელი ხელგაპყრობილი ლოცულობს.)

ფ ა რ ღ ა

მოკვამლება მართხი

თბრილის წინ პარტიზანები საფრღებთან

- 1-ლი ლეკი — ლარო ნეიბურ?
- მე-2 „ — ნეიბურ, ნეიბურ!
- მე-3 „ — აქ დავჯდეთ?
- ქალბარა — ყორში ბუნაჰა აკლუ, მა სად დავჯდები?
- მე-3 ლეკი — რა ვიცო!
- ჯატი — აა და ამაღდან!
- ქალბარა პარტიზანი — რა იყო, შევილო!
- ჯატი — სად არიან ამდენხანს?
- მე-2 ლეკი — ჩუშ!!! ბურღეიბურ?
- 1-ლი ლეკი — ლარო ნეიბურ!
- მე-4 „ — ლარო, ლარო. დავიგვიანეთ თუ?
- მე-2 „ — არა უშავა, დროზე მოხვედით.
- მე-5 „ ქარჭი, ქარჭირ, ქარჭირ!!!
გაღმთადგით ფეხა.
- მე-6 „ ჟადარსა ბაკყალაღანონ!
- მე-5 „ — ტუკოი!
- მე-6 „ — გამოტვირთულიც ხარ და არც არა იცი რა?!
- ქალბარა პარტიზანი — ჩუშ! წყნარად!
- მე-6 ლეკი — მაშ რა ვგინებ?
- ჯატი — იგინება კი არა მეტიც გეყუთვნის,
სადა ხართ აქამდის.
- მე-6 ლეკი — ამ ხრამში ხომ არ ამოფრინდებოდით და?!
- მე-5 „ — ამოფრინდებოდით. ნიპაუტისა!
- მე-6 „ — ლაჩარი ვინც არის, ახლაც გამოჩნდებო.
- ქალბარა — ჩუშ!!! გეყოფათ, წყნარად!
- ჩინელი — (მღერის).
- 1-ლი ლეკი — რა დროს სიმღერაა. გაჩუმდი!
- ჩინელი — შეა გავაჩუმდა. პაია ლაილა!
გავაჩუმდა.

- ანზორ — (თბრილზე დგას, შებლზე ხელმიღებული იზიარება).
- არ სჩანს... არც ხმაურობა ისმის... იქნებ ტელეფონმა მოგ-
ვატყუა...
- ახმა — ილბათ, კაპიტანს სძინავს.. ლარბი, ერთა მალე მოვიდეს!..
მირზას რომ კისერში ხელს ჩავავლებ და ვატრიალებ...
- ლარბი — ძიღმი, ალბათ, თავისი დანიშნული თუ ესიზმრება!
- ახმა — ჯატი! შენ დანიშნული გყავს?
- ჯატი — ჯერ არა, მაგრამ შეყოლებას!
- ახმა — შენი დანიშნული ყუმბარის ტყვია იქნება!
- ჯატი — თქ! ცოტა სჭკლია.
- ახმა — კარგი ბიჭი ხარ, კარგი!
- 1-ლი მეზადური — სუ... რაღაც ხმა ისმის...
- მე-2 „ — მოგეჩვენა... შიშს დიდი თვალეხი აქვს...
- ანზორ — ლარბი! ფრონტს აცნობე! შიშაზე გაწვენ. ფეხზე დგო-
მა არაფერს გაბედოს! ნაშანზე ყიყინა... იერიში. ქალებმა საფარს
მიაშურონ.
- ლარბი — მესმის შტაბის ბრძანება!
ფეხზე დგომა არაფერს გაბედოს; ნიშანზე ყიყინა, იერიში. ქა-
ლებმაც საფარს მიაშურონ.
- ანზორ — არსად ცეცხლი! არსად ბოლი!
- ლარბი — მესმის! არსად ცეცხლი... არსად ბოლი.
- 1-ლი მეზადური — ანზორ! ქალაქიდან კარგი ამბავი არ ისმის.
- ანზორ — რის ამბავი? სჯობია, იქით იქიარო! ქალაქში შენდათა-
ნებს ზერეტენ — აი! — ამბავი!
- 1-ლი მეზადური — იმ დღეს გამოტყუელმა მიიზარა: მკვდრები
თვეზებივით ეყარათ!..
- მე-2 მეზადური — თვეზებივით? ძნელია! ძნელი!
- 1-ლი მეზადური — ჩუ! გუგუნია! არ გესმით?
- ანზორ — გუგუნია? აბა, სად ისმის?
- 1-ლი მეზადური — აბა, მიწას ყური დაადე!..
- ანზორ — მართალია. გუგუნებს...
- იუსუფ — მოდის ნეიბურ.
- უველა — მოდის? ნეიბურ.
- ჯატი — გუგუნის ისმის. — ვიუტი — ვიუტი.
- უველა — რა ექნათ, ძმებო?

ანზორ — როგორ თუ რა ექნათ! ხელს ვერ ავაფეთქებთ!!!
განა ჩვენ აღარ დაგვირდებია? ხიდი უნდა იყოს!
ქალაქში უნდა შევიდეთ, ბეტროვსკა გველოდება!
ჩვენი ამხანაგი — ილია ივანოვა — გველოდება...
ის ჩემზე უკეთესად ავიხსნით. რა უნდა გვაკეთოთ... მოხი-
დეთ მორები და ლიანდაგზე დააწეთ...
1-ლი მეზადური — აჰ მორებს რა უნდა?
მე-2 მეზადური — წყირიც არ არის!

ანსოტაშვილი — მამ როგორ გავაჩეროთ!...
ჭადარა პარტიზანი — ზანი წინდაწინ არ უნდა მოგვეფიქრა?
ანზორ — მოგვეფიქრა, მაგრამ დრო ხალდა გვექონდა?
განა არ მოგიფიქრეთ, როცა გადავწყვიტეთ, რომ ჩვენი ძვლე-
ბით უნდა შეგვეჩერებინა!!!
ცხადია, მოვიფიქრეთ! ახლა შიშობთ, იქნებ უკან დაბრუნე-
ბაც ვინდათ?

ჩინელი — ჯავშანა არა წავიდა, ჯავშანა დადგა.
1-ლი პარტიზანი — ლიანდაგი აცყაროთ!
ყველანი — ლიანდაგი ლიანდაგი!
ანზორ — ლიანდაგი რომ აცყაროთ, მერე? მატარებელი გადაეარ-
ღება, დაიშხვრება. ჩვენ რაღას გვარგებს? ჩვენ კი გვინდა გა-
მოვიყენოთ, ქალაქს ნივეშველოთ... უსიკუდილოთ გვინდა
ჯავშანო! ეგ არის ჩვენი განარჯვების თავდები!

მე-2 მეზადური — ააჰან! კაპიტანი დავივიროთ!
1-ლი მეზადური — შენმა თავის გაბეჭქამ... ძალიან თუ დაი-
ყვირე — ეგ არის, დააჭერ... მატარებელი ცელავს... ტყვიის
ხადეს იფუნა... ჩვენ კი თევზები ვართ!
მე-2 მეზადური — შენ სულ თევზები გავონდებია არ იცი, თევ-
ზები ხადეს როგორ წყვეტენ? ყველა რომ ერთ მხარეს მოექ-
ცევა, — ბრაწი გაიგლიჯება... ჩვენც უნდა ბევრნი მივაწყედეთ...
დავიჭიროთ და მით შევალთ ქალაქში...

1-ლი მეზადური — რის ქალაქში?... ალაპს მადლობა შეწირე,
თუ ხრამში გადავდებთ მოფახერხეთ.
ჩინელი — ის მგაა...
ანზორ — მოიცა! შენ მერე იტყოდე... ხრამში... ა?
შეშველი ხელეზით უნდა აილოთ? მამ ტყუილუბრალოდ შეე-
ყარე ამდენი ხალხი!

ახმა — (ლახის) გავაჩეროთ, მაგრამ, როგორ გავაჩეროთ?
მორებს დავაჩივებს, ხელეზით ვერ დაიჭერ და თათონ ვერ
დაწვებო...
ლარბი — იცი... რა გითხრათ! მე ტექნიკურში ვსწავლობდი.
ახმა — ტექნიკურში და მერე არ იცი ისეთი საშუალება, რომ გა-
ქანებულნი მატარებელი გავაჩეროთ?..
ლარბი — რა თქმა უნდა, ავტო საშუალება არ არსებობს.
ახმა — მამ რა ჩემ ფეხებზე ვინდოდა ეგ ტექნიკური?..
ლარბი — აი რა! რკინიგზის ინსტრუქციით, თუ შემანქანებ ლიან-
დაგზე შორიდან რაიმე შეამჩნია, მატარებელი უნდა შეაჩე-
როს... თუ ახლოს არის და შეჩერებას ვერ ნიანსწრებს... მაშინ
სისწრაფე კიდევ უნდა მოუმატოს, რომ უფლებლად გადაჭრას...
მაგრამ შემდეგ მინც უნდა შეაჩეროს... მე ვლანარაკობ, მკვდი-
რი ლეში რომ იყო...

ახმა — მართლა... ლეში რომ იყო...
ლარბი — ჰო, ლეშია საჭირო! შე გამოტყინებულო, ხარი დავაწ-
ვინოთ...
ახმა — ხარი კი არა, ახლა ძროხა მომთხოვეთ... ამით მუცელს რა
გადაურჩებოდა?.. ან ახლა სად გავაჩინოთ ხარი!!! ანზორ!
ყურში მინდა გითხრა... ხმამალა ვერ გეტყვი. აი ვინმე... რა...
(ყურში ელაპარაკება.)

ჩმები — მოდის! მოდის!!! ნეიბურ, ნეიბურ.
ანზორ — ოხ! აზრი დაგებნა. შეხისთახებმა გადამრიგეს. ხალხო,
ისინი ძველ კანონს მასღვეენ... ამიტომ ძველი წესით მილე-
ბულია... თუ შემანქანე ლიანდაგზე გვამს დინახავს, მოვალე
არის შეაჩეროს... შემანქანემ იქნებ არ შეაჩეროს, მაგრამ ერ-
თი თუ გადმოიხედა, შუბლში ლილევით მივაკერებ! მე კი
ვერნებ შეაჩეროს და კაცი არ გაჭკლიტოს... მაშასადამე...
ხალხო, ვის უნდა ლიანდაგზე?..
პარტიზანი — ყველას! ვინ იტყვის უარს!

ანზორ — ძმებო, მხოლოდ ერთია საჭირო, ერთი! (ხალხში აქეთ-
იქედან: ერთი? ვინ? ერთი?)
ახმა — ჰო, ერთი...
მე-2 — მაგრამ რომელი?
მე-4 — უნდა გაიან... გაისრისოს?
მე-5 — უიარაღ... უიარაღოდ მოკედეს?
მე-6 — (ვალახს). როგორ?!!
ჭადარა პარტიზანი — უნდა მოკედეს უიარაღოდ!

ჯ ა ტ ი — ძნელია ძნელია!

მ ე -3 — უუუ!

პ ა რ ტ ი ზ ა ნ ი (ღარბის მიფარდება წიშით). ღარბი? პერე მატარე-ბელი?

ლ ა რ ხ ი — შეჩერდება! შეჩერდება! მზალოდ უნდა გადარსოს...

ა ხ მ ა — (საბუხის შეწყვეტ ყველას თვალს ვადავლებს). მე დაწვევბა ლიან-დაგზე!

ლ ა რ ბ ა — რა სასქეთა? (თვალეში აცქერდება)

ი ბ მ ა — ჰო, ცუდი მოთხრობს!

ჩ ი ნ ე ლ ი — (სამსათინ მოღის და ნაანტრხედებს). არა! თქვენ არა! აქ პე წაიღია... მე...

პ ა რ ტ ი ზ ა ნ ი — ხალხო, რას ამბობს ჩიანელი?

მ ე -6 — ენ არის ლაიარი?

მ ე ბ ა დ უ რ ი — ჩანჯალს დაეიცემ და არ გაგაცინებთ...

მ ე -5 — პ ა რ ტ ი ზ ა ნ ი — სიყვდილს ნეც თვალეში ვუცქერ...

1-ლი — მე მსურს!

მ ე -2 — მეც მსურს!

მ ე -3 — მეც მსურს!

პ ა რ ტ ი ზ ა ნ ი — ხალხო! დღე, ანზორმა აარშიოს!

ა ნ ზ ო რ — მე?..

ყ ვ ე ლ ა ნ ი — დღე ანზორმა აირჩიოს! ანზორ, შენ აირჩიე!

ჭ ა ლ ა რ ა პ ა რ ტ ი ზ ა ნ ი — ანზორ, შენ აირჩიე!

ა ნ ზ ო რ — მე ავირჩიო? არა! არა!

პ ა რ ტ ი ზ ა ნ ი — ანზორ! სხვა გზა არ არის!

ა ნ ზ ო რ — არა! იმანი მე თვითომ... (წავა წინ ეღობიან)

ყ ვ ე ლ ა ნ ი — ანზორ! ანზორ! ეგ არ იქნება.

ჭ ა ლ ა რ ა პ ა რ ტ ი ზ ა ნ ი — ანზორ, უმეთაუროდ ჩვენი დატოვება არ შეიძლება...

ხალხო, რაკი მსურველი მრავალია, მისხვერპლი კი ერთთა საჭიროა — იყაროს წილი.

ყ ვ ე ლ ა ნ ი — იყაროს!

ჭ ა ლ ა რ ა პ ა რ ტ ი ზ ა ნ ი — წილი ყველაზე უმანკომ უნდა ყაროს... იმან არც ვი უნდა იცოდეს, რისთვის ირჩევს... ძველად თვალეებსაც ავუბამდით...

ა ხ მ ა — ზაირა! იმან არაფერი იცის...

ჭ ა ლ ა რ ა პ ა რ ტ ი ზ ა ნ ი — მოუხმეთ ზაირას... (ერთი პარტიზანელი გადია).

მ ე -4 — პ ა რ ტ ი ზ ა ნ ი — თვალეები ავუბათ!

1-ლი — პ ა რ ტ ი ზ ა ნ ი — ხალხო, ცეკვის დროს...

ყ ვ ე ლ ა ნ ი — ცეკვას დროს...

ა ნ ზ ო რ — ცეკვის დროს? კარგი...

ლ ა რ ბ ი — და ვისაც გამოიწვევს...

ა ხ მ ა — ის იყოს სასიყვდილოდ არჩეული...

ყ ვ ე ლ ა ნ ი — იყოს! წრე გაეკეთოს! წრე გაეკეთოს...

პ ა რ ტ ი ზ ა ნ ი — ზაირა! (შეშოდს ზაირა)

ა ნ ზ ო რ — ზაირა! ესენი სიყვდილს დასცანინან... მათ სურათ შენთან ცეკვა... ერთ-ერთს... ვისაც აირჩევ... ნე, ლარბუს, ჭალარას, ახმას, იცეკვე ჰგენთვის, იცეკვე შენებურად.

ზ ა ი რ ა — ანზორ, ცეკვა?

ა ნ ზ ო რ — ცეკვა!.. ვისაც აირჩევ...

ზ ა ი რ ა — ანზორ, შენ სხვენაირად ლაპარაკობ...

ა ნ ზ ო რ — არა! მე მართალს ვლაპარაკობ: ვინც ვინდა, ყველა იცეკვებს... ერთ-ერთთა... (ზაირა ცეკვას ჩიწელა თითებს ივენეტს, იმის წიშით. რომ ანზორი არ გაიწვიოს. ნოლოს ზაირა ახმას წინ შეჩერდება. ამის შატარულის სტვენა ახმა წანობაძებებს. მწვილობით და ლიანდავისკენ გაეჭაბუნა).

ზ ა ი რ ა — ანზორ! რას ნიშნავს ეს?

ლ ა რ ბ ი — ზაირა, ახმა ბედნიერია! თუნც იგი სასიყვდილოდ აირჩიე!

ზ ა ი რ ა — ანზორ. ახმა! (ახმასკენ ვარბის)

ა ნ ზ ო რ — ზაირა. (ანზორი შეაჩერებს)

ახმა მშობელ მიწაზე წევს. (ზაირა ჩაიხვეწება): ზაირა!

იტორე! ძნელია, ძნელია, მიწაზე სიარული! (სამართლებული საჩუხე... ისინი შატარულის ყუფენია...)

ს ლ ზ ა ტ ი

(სროლი)

ი უ ს უ ფ — ცოქში ბუნასა ავლუ დაიმალეთ!

ჩ ი ხ ლ ა ძ ე ქ ა რ ჭ ი ქ ა ჭ ი რ ! წ ა რ ჭ რ ე !

ჯ ა ტ ი — იი და ნიფრან.

ჩ ხ ე ი ძ ე — ბაკყალადანინ (ასროლი)

ი ბ რ ა ზ ი მ — ნიპაუზებისა ყაღარასა, ნოეფარეთ.

ა შ ი ტ ა შ — ხენანუ! ხენანუ!

ლ ე ე ა ვ ა — ტუკობ! ტუკობ! (სროლი)

ი უ ს უ ფ — ლასუნუ ბუბანუ! აქედან ესროლეთ.

ტაგნიძე — შეიძინე ყაღარბანი.

კუპრაშვილი — ხიბაუაგინა!

ნიხლაძე — ქარჭის ქარჭობი! ქარჭობი! (სროლა)

იბრაგიმოვი — შუა ჩაგახრე უკეთესი, ხო არ შეეკვდები! (სროლა)

ჯავახიშვილის ვაგონში

სროლა სროლა სროლა სროლა

კაპიტანი — (ტელეფონით) ქვემეხი! პირველი, მეორე, — საომრად. ტელეფონქვევის ზუღეზე სამიზნო 120, შალი 120. ცეცხლი. (მისას ორი სროლა ხარბანდა) ვგონებ ნობელა. ყოჩაღ. ბიჭებო!

მირზა — (ღერბინდით უმხერს). ვერაფერი გამოჩნდება, ბ-ნო კაპიტანო, რას მოხდება?

კაპიტანი — (ტელეფონით) არაფერია, არაფერი! მეც მტყულებ პირველი, მეორე — საომრად!

კავალერიას სამიზნო 80, შალი 80, ცეცხლი! (ორჯერ სროლა)

მირზა — სად ზედავთ კავალერიას ბ-ნო კაპიტანო?

კაპიტანი — ნუ მიშლით! მიხანზედ სამიზნო — 80, შალი 80, ცეცხლი! (სროლა. ახვს იწმინდს და კაბზე ეშვება.)

სასტიკად მტკიცე თავი! (შეაღს სვიან გრაფინადან) ასე მგონია, თითქოს შთელი ააუკუნე არ მიძინებოდეს... ქალაქში კი ახლა ვახშობენ, შემდეგ პრეფერანს ჩაუჭდებიან ღამის ორ საათამდე, ვარა სახლში წავა, წაშოწვება ღვიანზე, წიგნი კითხვას დაიწყებს... რის წაყითხვა შეიძლება ასეთ საშინელ ღამეს!

მირზა — ხალხი ძლივს დაგას ფეხზე, ბ-ნო კაპიტან! მინამე ღამეა არ უძინაოთ. ამ მთებში დგომა როგორ შეიძლება? მე - მ რატომ მემანჯანებს...

კაპიტანი — ჩვენი პრაღია რად არ შევეცვალებთ ინსტრუქციას? ის ხომ მოხალისეა, ის იბრძოდა კანონის დასაცავად და ჩვენი სჯეროდა. ინსტრუქცია უბრძანებდა მას შეჩერებას, თუ მატარებელი კაცს გადასტროდა, და ისიც გაჩერდა.

მირზა — თუ პარტაზანები შეებლს არ გაუხერხებენ, მე გავუხერხებ.

კაპიტანი — უკვე გვიან არის, გვიან... (ტელეფონით მიიბრუნს). სმენს! პირველი და მეორე — საომრად! სამიზნო 80, შალი 80, წინააზს ცეცხლი!

მირზა — ბოდიშო, ბ-ნო კაპიტანო! მე ვერც წინა ხაზს ვხედავ, ვერც ტელეფონქვევს და არც პარტაზანები გვიპასუხებენ.

კაპიტანი — თქვენ გაიშაეთ, თქვენ უკვე გეძინებათ. მხოლოდ მესამე ღამეა... თქვენ კი გეძინებათ... მე თუთონ არ მძინებია...

არტილერიისტი — (მუილეს ხარბადით, ღამარაკობს ენაბრძოლით) ვახშობ... ვახშობი ვეღარაღ დაგვეტყუა, ბ-ნო კაპიტანო!

კაპიტანი — ვადაყარეთ — მავის თხერი...

არტილერიისტი — და წყალაც...

კაპიტანი — რა? ქვემეხი გახტრა?

არტილერიისტი — ღიან! ლელება გაწითლდა. სროლა სახიფათოა. ბ-ნო კაპიტანო.

კაპიტანი — აჰ! მირზა, ნახე კუდელა. ცხელია? თითქოს ჯავახი ვერ ვიტანო, დაიშლებო, დასკდებაო... მე ამითაც ნაშინებდენ, ვახსოვს... მე ვერ შემიშინებენ! მირზა, გასინჯე კუდელა! (მირზა სწრაფად გეშინოთ აჯუტებოდა. გეშინათ? (ვლავ ტელეფონი მუილეს) რა? ასე? სმენს! ქვემეხი! თქვე ძალღას მუილესო. თქვენა, პირველი, მეორე — საომრად! კავალერიასა-კენ სამიზნო 80, შალი 80, ორი ყუშბათა. ჩქარა ცეცხლი! (ორჯერ სროლა. არტილერიისტი დაწინაღობს ღამეს ხალხს თარბინით ვაღის) მირზა! ზედავთ როგორ მოდოდავენ?

მირზა — სრულებით ვერაფერა ხალხი დაქანდა, გეშინა, რომ...

კაპიტანი — დაიდაღმენ, მეც სასტიკად დავიდაღე, მირზა! რა საპარტაზანო მივდოდათ ამ უკეთეს ღამეში. ჩვენ ჯოჯოხით შეგვდალა რუსეთი ვარა, მე მინდა პეტროვსკაში შევიტრა, მინდოდა ჩამტებოთ გამეზღოთ და... მე პეტროვსკაში მინდა, მირზა! გვერე ვაქარგულდა პეტროვსკაში! წინ!

მირზა — უკვე მოგახსენებო ბ-ნო კაპიტანო, რომ ორთქლმავლის მომამხატრებელი დაგვხოცეს, მოხალისეთაგანს კი ათავის შეუტყუა...

კაპიტანი — ღიან, ღიან! საყვირველია, ამ ბოლო ღამის თქვენ ძალიან მოყვითილად ღამარაკობთ, მირზა. მე კი თანდათან მიძინებოდა გრძელი წინადადების გამოთქმა. თქვენ მე მომამხატრეთ, თითქოს ჩვენ მიუდგომელი ციხე ვიყავით, ფოლადის ჯაჭვი, რომელიც რუსეთის აღმოსავლეთს და დასავლეთს აერთიანებდა.

არტილერიისტი — (არბში გაიბრუნდა) თქვენო კეთილშობილებავ... (სწორზე დაგდება)

კაპიტანი — დაუბრუნდა?

მირზა — არა! დაეძინა. (პაუზა) ბ-ნო კაპიტანო!

კაპიტანი — დიახ, მე თქვენ გისმენთ, მირზა! (პაუზა) დიახ. ა?

მირზა — მიბრძანებთ, სროლა ავუტებო?

კაპიტანი — სროლა? ენა უნდა ესროლოთ? თქვენ ავი ვერავის ხედავდით! მირზა, მხოლოდ მე წამამჩნიეთ, თქვენ გეგონათ, შემეშინდა... დამეძინებოდა.

მირზა — საშინელი სიჩუმეა. ხალხს ეძინება. ვფიქრობ, ეშინიათ.

კაპიტანი — ხალხს, ხალხს უნდა ეშინოდეს ღმერთის, სამშობლოს, თავის მოკეთებებს, თავიანთი თავის, სიბნელის და სიჩუმისა.

მირზა — ნამდვილია. ბ-ნო კაპიტან, ბ-ნო კაპიტან, საჭიროა სროლა.

კაპიტანი — ხედავთ, მირზა, როგორ აბლო მოცოცებულან. ხედავთ, ხრამში მათი ვინტოვკები როგორ ელავენ, ათასი ვერსი მთებში ცოცხათ გამოუვლიათ.

მირზა — ნამდვილია. შიგ სახეში იმათ, ბ-ნო კაპიტანო, სახეში ტყვია.

კაპიტანი — თქვენ უკვე ძილი აღარ გინდათ. ალლო! სმენა! ქვენები პირველი — საომრად! სამიხნო 40, მილი 40. ფინდიხი სიფაიში, ცეცხლი! ცეცხლი! ეშმაკმა წავიღოთ! მეორე — საომრად! ფინდიხი სიფათში, ცეცხლი! ცეცხლი, გიბრძანებთ! სძინავთ ძალოს შვილებს...

მირზა — საინაფო. (პაუზა) ბ-ნო კაპიტანო, ნება მიბოძეთ, ჯავშანო მე თვითონ წავიყვანო.

კაპიტანი — თქვენ წაიყვანთ, თქვენ... წაიყვანთ. მირზა, გამიგონე, თქვენ ხომ სიცხემი ხართ... აბა შეეხეთ კედელს და შემდეგ თქვენ თავს. მაინც რის წაყითხვა შეიძლება ამ დამეს?

მირზა — ნუ ყვირით, ნუ ყვირით!

კაპიტანი — აპა! აპა! ხომ გუბუნებოდით... მე გუბუნებოდით... ნუ გადაავდებთ ჩემს გომიას ფანჯრიდან-მეთქი. თქვენ კი, მირზა, მაინც გადაავდეთ და აი, სიჩუმეა... გომია ფანჯრიდან გადაავდეთ და აი, სიჩუმეც დამყარდა. გმადლობთ შენ, ჩემო სამშობლო, გმადლობთ არა მარტო ჩემის და ჩემი თანამემშობის საწყალი და ტმინიშენელი სულისათვის, აგრეთვე გმადლობთ ჩემი საწყალი გომიას სულისათვისაც, სიჩუმე დამყარე მთელს შენს მიწაზე. მყუდროება და სიჩუმე. ომი აღარ არის. მირზა, დაიჩოქე ჩემს გვერდით, მადლობა შეგწირით მყუდროება-თვის. აი ასე, მდაბლად! (ჩინელი ესერის და პლაყის)

მირზა — როგორ, ყველამ დაიძინა?! და ისე ვამოდის, რომ ორდენი ვერ უნდა მივიდო. არ იცნობთ თქვენ გლეხს და მეც თვითონ ხომ... პირველ გლეხს მივახლო. (შეჰოდის ანზორი) ანზორ!

ანზორ — მირზა, ბედმა კიდევ შეგვახვედრა. დაუშვი ნაგანი. აბლა შენი ჯერი აღარ არის. (მირზა დაუშვებს) თვალეზზე ზელო ავივარე. თორემ მოვალ და სიკვდილს წინ შემოვადუტოთხებ. (მირზა ხელს იფარებს) არა, შენი შურდელი სისხლით ხანჯალს არ შევსვრი. გლეხებთან გდი გარეთ — ისინი გადავიხდიან მადლობას. (მირზას იტაცებენ ვარეთ. ყვირილი, სროლა.) ასეთი პატარა კაცია! შენ აწიოკებდი ხალხს და ბავშვებს? ბედი გქონია, რომ მომკვდიარხარ!

იბრაჰიმ — ანზორ! ლარბი უკვე მატარებულშოა, ხალხი თევზები-ვით ჩაეწყო ჯავშანში. წაეიდეთ, ანზორ?

ანზორ — უთხარი ლარბის, შეუხუროს, მაგრად შეუხუროს! მან იცის ტექნიკური — პირდაპირ პეტროვისკაზე. უნდა სიმღერით შევიდეთ. მატარებელი სულ აყვირეთ... ჰეი, პირდაპირ პეტროვისკაზე იღია ივანოვთან. (სიმღერა, ყვირა)

ფარდა